

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА БОЈНИК

НАЦРТ ИЗВЕШТАЈА О

**СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
ЗА ПРОИЗВОДНО – РАДНУ ЦЕЛИНУ У
КОСАНЧИЋУ за КП бр.633 и 1312/1 КО
Косанчић**

2022.година

**ПРЕДМЕТ: ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРОИЗВОДНО – РАДНУ ЦЕЛИНУ У КОСАНЧИЋУ
за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић**

НАРУЧИЛАЦ: ОПШТИНА БОЈНИК

ОБРАЂИВАЧ: АМК-Орбис д.о.о.

РУКОВОДИЛАЦ ИЗРАДЕ:

Маја Коцић, дипл. инж. зашт. жив. сред.

Директор:

Наташа Цакић, дипл.инж.арх.

Садржај

1.0 УВОД.....	4
1.1 МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	5
1.2 ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА.....	6
2.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА.....	9
2.1 КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА.....	10
2.1.1 ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ.....	10
2.2 АНАЛИЗА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	10
2.3 ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРОИЗВОДНО РАДНУ ЦЕЛИНУ У НАСЕЉУ КОСАНЧИЋ.....	12
2.3.1 ПОСТОЈЕЋА НАМЕНА ПОВРШИНА И ВРСТА ГРАДЊЕ	12
2.3.2 ПЛАНСКИ ДЕО ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ	13
2.3.3 ЦИЉ ИЗРАДЕ ПЛАНА.....	14
Циљеви виших плански докумената.....	14
Циљ израде Плана детаљне регулације	15
2.3.4 САДРЖАЈ ПЛАНА.....	16
2.3.5 .ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ	18
2.4 ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА.....	23
2.4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	23
Природни услови	23
2.4.2. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	24
2.4.3. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	26
2.5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОСТОРА КОЈИ МОЖЕ БИТИ ИЗЛОЖЕН НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ	27
2.5.1 Промена квалитета ваздуха.....	28
2.5.2 Промена квалитета воде	28
2.5.3 Промена квалитета земљишта	28
2.5.4 Промена нивоа буке.....	28
2.5.5 Нејонизујуће зрачење	28
2.6. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА	29
2.7. РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА.....	29
2.8.ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	30
2.8.1.Општи и посебни циљеви стратешке процене.....	30
2.8.2 Индикатори стратешке процене	31
2.9 ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	32
2.9.1 . Приказ варијанти решења	33
2.9.2. Разлози за избор најповољнијег решења	36
3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА И ПРЕДВИЂЕНЕ МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	38
3.1 Карактеристике утицаја и критеријуми за оцењивање	38
3.2 Опис мера за ограничење негативног утицаја	40
3.2.1 Мере заштите ваздуха.....	40

3.2.2 Мере заштите воде	41
3.2.3 Мере заштите земљишта	42
3.2.4 Мере за управљање отпадом.....	43
3.2.5 Мере заштите од буке.....	43
3.2.6 Заштита од атмосферских непогода.....	44
Услови заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и евидентираних културних добара	44
3.2.7 Мере заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и евидентираних културних добара	: . 45
3.2.8 Заштита од нејонизујућег зрачења	45
4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ	47
5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА	48
5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА	49
Законски оквир.....	49
Мониторинг систем за контролу квалитета ваздуха	50
Мониторинг систем за контролу квалитета земљишта	50
Мониторинг буке	50
Права и обавезе надлежних органа	50
5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	51
Поступање у случају акцидената.....	52
6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	54
7.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА.....	55
8.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ).....	57

1.0 УВОД

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину садржи све потребне елементе којима се идентификује, описује и процењује могућност значајних утицаја на животну средину, а који могу настати реализацијом плана и програма. Такође, стратешком проценом утицаја на животну средину се одређују мере превенције, минимизације, ублажавања, ремедијације или компензације штетних утицаја на животну средину, а тиме и здравље људи и свих живих бића на просторном обухвату плана.

На основу члана 4. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, утврђују се основна начела стратешке процене, и то: **начело одрживог развоја, начело интегралности, начело предострожности, начело хијерархије и координације, начело јавности.**

Стратешка процена утицаја на животну средину израђује се у поступку израде просторних и урбанистичких планова и саставни је део Плана. Носилац израде плана сачињава Извештај који садржи:

- полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене);
- циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисања проблема и проналажења решења);
- стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу - дефинисање матричног оквира процене);
- смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процена утицаја у току спровођења плана);
- програм праћења стања животне средине (мониторинг - оквир за праћење спровођења плана, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју);
- коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену);
- начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене);
- закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

Применом Стратешке процене утицаја у планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба предметне средине.

Планирање подразумева развој, а нова стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. Ако Пројектна анализа није била у могућности да усмерава развој услед њене ограничене улоге у планирању, примена Стратешке анализе би требало да омогући постављање једног новог система вредности, уз уважавање сазнања о нарушеном природном систему. Стратешка анализа integriше социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава политику, план или програм ка решењима која су, пре свега од интереса за животну средину.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину представља саставни део документације која се прилаже уз план или програм надлежном органу. Израда Стратешке процене утицаја на животну средину се одвија у 3 фазе. Прва фаза представља доношење Одлуке о потреби израде Стратешке процене утицаја на животну средину, након чега се приступа њеној изради а након тога следи трећа фаза, фаза давања сагласности на Извештај. Носилац израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну је „АМК-ОРБИС“ ДОО, Николе Скобаљића 11/77, 16000 Лесковац. Извештај се ради на основу Одлуке бр.06 – 15 – 11/19 Скупштина општине Бојник од 17.12.2019. године.

Процедура израде Извештаја прати процедуру доношења Плана детаљне регулације, што пружа могућност ефикаснијег утицаја на планско решење и благовременог достављања евентуалних примедби у циљу унапређења и заштите животне средине.

1.1 МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да је ова стратешка процена рађена у току израде Плана детаљне регулације за производно-радну целину у Косанчићу за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић. Тиме су се ова два поступка у интерактивном процесу међусобно допуњавала.

У процесу израде стратешке процене утицаја самог Плана детаљне регулације, нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера.

Чињеница да не постоји јединствена методологија за израду ове (секторске) врсте планског документа и процене утицаја, захтевао је посебан напор како би се:

- извршила анализа, процена и евалуација планских решења у контексту заштите животне средине и реализације циљева одрживог развоја и
- применио модел адекватан изради стратешког документа за заштиту животне средине.

Такође, значајан проблем представљала је чињеница да у нашим условима не постоји информациони систем о животној средини, али ни о простору уопште, као ни систем показатеља (индикатора) за оцену стања животне средине и одрживог развоја. Из тог разлога, за оцену стања животне средине извршена је процена, на основу постојеће базе података, увида на терену, услова надлежних институција, постојеће просторно-планске и урбанистичке документације, природних карактеристика просторне целине, као и података студијске, пројектне и друге доступне документације.

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације за производно-радну целину у Косанчићу, успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину.

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланабилни процеси” који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничке технике различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.

У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
- (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,
- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

1.2 ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

За израду стратешке процене утицаја Плана на животну средину и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана, вредновање простора са аспекта еколошке одрживости и прихватљивости, избор најбоље понуђеног решења и предлагање смерница за ниже хијерархијске нивое, коришћена је следећа законска регулатива:

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16, 76/18, 95/18);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС” бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/12-УС, 132/14, 145/14, , 83/2018, 31/2019, 37/19 - др. закон и 9/2020);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16 и 95/18 - др. закон);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС” бр. 71/94, 52/11 - др. закон и 99/11);

- Закон о водама („Сл. гласник РС” бр. 30/10 и 93/12, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 - др. закон)
- Закон о шумама („Сл. гласник РС” бр. 30/10, 93/12 и 89/15, 95/2018 - др. закон);
- Закон о путевима " Сл. гласник РС" ", br. 41/2018 i 95/2018 - др. закон);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 88/10, 14/16 i 95/18- др. закон);
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС” бр. 36/09 br. и 95/18 - др. закон);
- Закон о заштити ваздуха („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 10/2013);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС” бр. 111/09, 20/15, 87/18 i 87/18 - др. закон);
- Закон о радијацији и нуклеарној сигурности и безбедности („Сл. гласник РС” бр. 95/18 i 10/19);
- Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл.гласник РС” бр. 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 25/2015);
- Закон о пољопривредном земљишту („Сл.гласник РС” бр. 62/06, 65/08, 41/09 112/15, 80/17 и 95/18 - - др. закон);
- Правилник о техничким нормативима за инсталације хидрантске мреже за гашење пожара („Сл.гласник РС” бр. 3/18);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС”, бр. 32/19);
- Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС” бр. 20/10),
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС” бр. 23/94);
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС” бр. 92/10);
- Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС” бр. 98/10);
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС” бр. 56/10 и 93/19);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник РС” бр. 31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник РС” бр. 33/16);
- Правилник о дезинфекцији и прегледу воде за пиће („Сл. гласник РС” бр. 60/81);
- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица („Сл. гласник РС” бр. 41/10);
- Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр.72/10);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке (Службени гласник РС”, број 72/10).
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о граничним вредностима емисије приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и рокови за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 24/14);

- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 6/16);
- Уредба о мерењима емисије загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС”, број 5/16);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 11/10, бр. 75/10, 63/13);
- Уредба о режимима заштите („Сл. гласник РС” бр.31/2012),
- Уредба о класификацији вода („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС” бр. 5/68, 33/75);
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08);

2.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

На основу прибављених подлога, прикупљених података са терена, увида у више планске документе, као и достављених програмских циљева и дефинисаних интереса појединачних корисника простора на територији општине Бојник, урађена је анализа и оцена стања и процена развојних могућности, дати су циљеви, правила и услови уређења и изградње насеља.

Планом су дефинисани: обухват Плана, грађевинско подручје, намена површина, регулационе линије улица и осталих површина јавне намене, грађевинске линије, планиране трасе, коридори и капацитети мрежа јавне комуналне инфраструктуре, правила уређења и грађења, мере и услови заштите, као и спровођење Плана.

Стратешка процена утицаја на животну средину Плана детаљне регулације за производно – радну целину у Косанчићу за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић дефинише:

- утицај планираних намена, целина, зона, објеката, функција, садржаја и планиране линијске и комуналне инфраструктуре на стање животне средине на подручју Плана детаљне регулације
- обавезујуће смернице и мера заштите животне средине и њихову имплементацију у План детаљне регулације

Као основ и полаз за израду стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације за производно – радну целину у насељу Косанчић, коришћена је следећа документација и подаци:

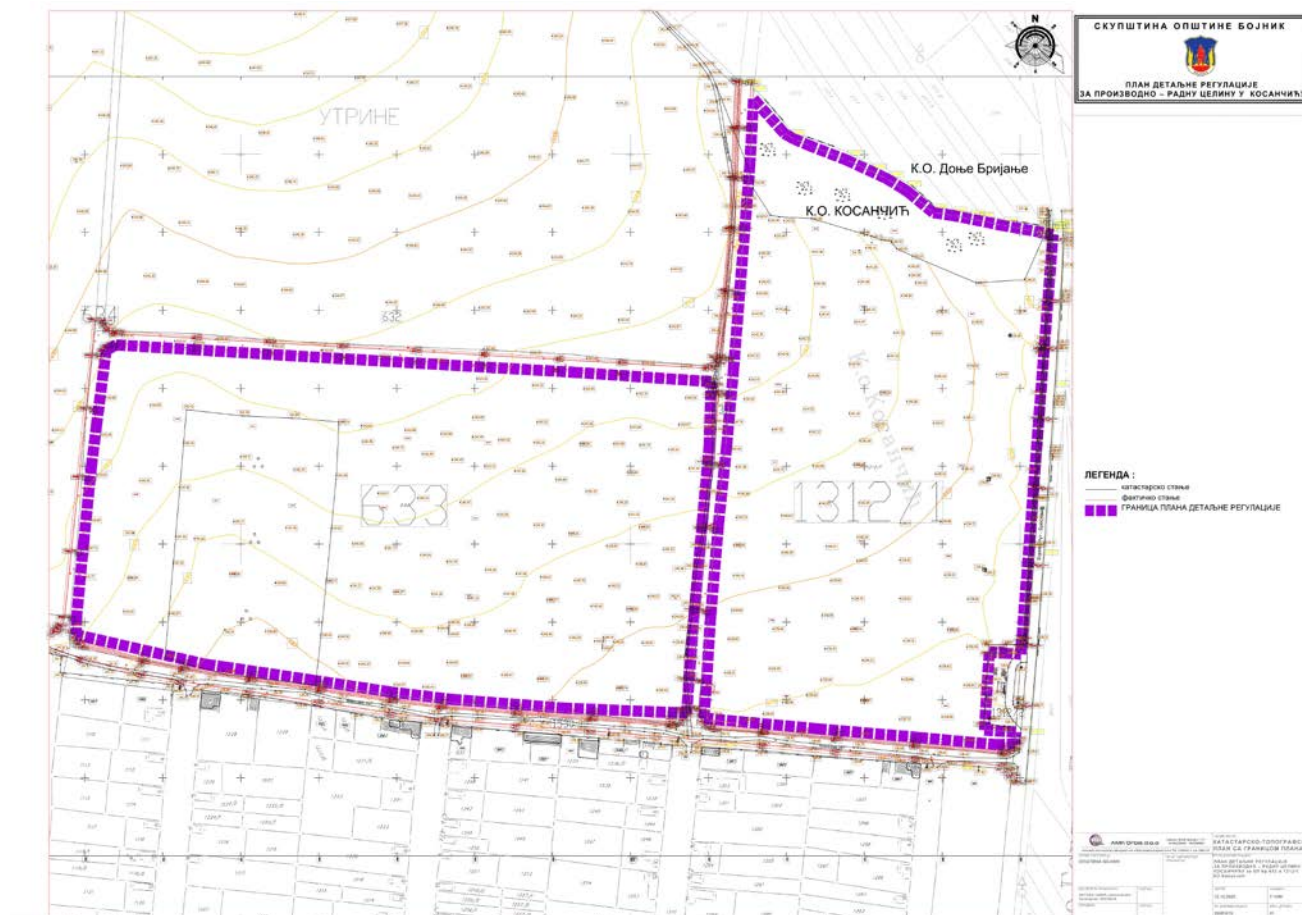
- Одлука о изради Плана детаљне регулације за производно – радну целину у Косанчићу за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић, бр.06 – 15 – 11/19 Скупштина општине Бојник од 17.12.2019. године.
- Елаборат за радни јавни увид - Плана детаљне регулације за производно – радну целину у Косанчићу за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић
- План детаљне регулације за Агро-бизнис зону у насељу Косанчић („Сл.гласник града Лесковца“,бр.2/2017)
- Просторни план општине Бојник 2025., ("Службени гласник града Лесковца" бр. 29/11 и 12/13),
- План управљања отпадом општине Бојник за период од 2010.до 2020.године

2.1 КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА

2.1.1 ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Опис границе обухвата ПДР-а

Граница планског подручја обухвата КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић, тј. простор ограничен саобраћајницама планираним Планом детаљне регулације за Агро-бизнис зону у насељу Косанчић („Сл.гласник града Лесковца“, бр.2/2017) на тим парцелама.

Сл 1: Границе Плана детаљне регулације

Попис парцела у обухвату ПДР-а

План обухвата су следеће катастарске парцеле: КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић у општини Бојник. Површина обухвата Плана износи око 15,05ha.

2.2 АНАЛИЗА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Подручје Плана детаљне регулације за производно-радну целину у Косанчићу за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић налази се у северном делу насеља Косанчић општине Бојник. Подручје плана је претежно равничарско. Обухваћене катастарске парцеле су са културом пашњак II класе, а врста земљишта је грађевинско земљиште изван грађевинског подручја. На основу

свега врста земљишта је одговарајућа за мешовиту намену подручја плана, односно производно-пословну зону са терцијалним делатностима.

Диверзификација руралне економије: Стари занати и домаћа радиност представљају основни потенцијал за диверзификацију руралне економије, али и унапређење прерадних капацитета (који постоје) може допринети побољшању квалитета живота пољопривредних газдинстава.

Захваљујући очуваној животnoj средини и релативно ниском степену загађености, регион има потенцијала за развој органске производње и екотуризма.

Природни услови

➤ Геосаобраћајни положај и демографија

Територија општине Бојник налази се у Јабланичком округу у сливу Пусте реке и испод Радан планине. Општина Бојник заузима површину од 264 км² и сврстава се у мање општине. Према процени Републичког завода за статистику из 2004. године у општини је било 12694 становника. Највећи део активног становништва (43% укупног) припада пољопривредном (преко 2/3), које у укупном становништву учествује са 30%, док радно-способно достиже 52,4% укупног становништва. То указује да радни контингент, у целини гледано, неће бити ограничење развоју Општине, утолико пре што је евидентна релативно висока реална и латентна незапосленост и што се може очекивати да ће свестранији развој Општине у наредној деценији довести до заустављања и преусмеравања негативних демографских трендова.

Географски положај и природна конфигурација простора општине су специфични. Бојник се налази ван најзначајнијих магистралних саобраћајница, али чини природну везу северозападног дела лесковачке котлине са општинама Лесковац, Лебане и Медвеђа. Већи део територије општине је брдско-планинско подручје што је неповољно утицало на формирање насеља. Надморска висина равнице код Косанчића је око 222 m.

Педолошке карактеристике

На североистоку територије Општине појављују се планинске црнице, а на крајњем западном (планинском) делу општине су доминантна смеђа подзоласта земљишта. Особине земљишта и процеси деградације су пресудно утицали на стање, коришћење, и заштиту земљишта на простору општине Бојник, и то су пресудне особине терена овог подручја намењеног пољопривреди. На територији општине Бојник, издвојено је пет праваца (начина) коришћења земљишта:

1. Коришћење са доминацијом пољопривредног земљишта и учешћем шума
2. Претежно пољопривредни правац коришћења земљишта са већим учешћем шума
3. Шумски правац коришћења земљишта са већим учешћем пољопривредног земљишта
4. Подједнако учешће пољопривредног и шумског земљишта
5. Подједнако учешће пољопривредног и неплодног земљишта

Главни узроци и извори штетног утицаја на животну средину, па и земљишта намењеног пољопривреди, на основу процене стања на терену, су: комуналне отпадне воде, инфилтрационе воде, неконтролисано формирање депонија и сметлишта, нерегулисан систем експлоатације шума овог подручја, и појачана ерозија. Највреднији ресурс општине Бојник је пољопривредно земљиште са квалитетним педолошким својствима. Пољопривредно земљиште заузима 74,4% територије општине. У оквиру општине регистрована су три налазишта опекарске глине. Идентификовани али недовољно истражени и лабораторијски

испитани су налазишта бетонске глине и украсног камена, који према извршеним анализама, задовољавају разноврсне потребе у грађевинарству.

➤ Климатске карактеристике

У оквиру Јабланичког округа као основни тип доминира умерено континентална клима. Разноврсност рељефа ствара различите локалне разлике у карактеру климатских услова па је у котлинама заступљена блажа – жупска клима, а на вишим планинским врховима изнад 14000 мнв планински – субпланински тип климе. Лета су умерено до врло топла, док су зиме умерено хладне. Јесен је топлија од пролећа.

➤ Температура ваздуха

Годишње падавине су у просеку од 600 до 700мм са просечном температуром од 11 степени у низијама до 6 степени у планинским пределима. Најхладнији месец у Јабланичком округу је јануар месец са просечном температуром од -5 степени а најтоплији су јул и август са просечном максималном температуром од 28 степени. Апсолутни температурни максимум је јула месеца са 40,9°C и августа 38,4°C. Апсолутни минимум је јануара и износи -30,5°C.

➤ Снежни покривач

Снежни покривач у Јабланичком округу се може формирати од новембра до марта. Највећи број дана са снежним покривачем има у јануару.

➤ Ветрови

Територија Јабланичког округа где спада и Бојник је умерено ветровита. Најчешћи ветар је северац који у току зиме дува и снижава температуру за неколико степени. Највећа брзина северца је 3m/s. Чест ветар је развигорац – топли јужни ветар који дува у марту. По учесталости следе северозападни, југоисточни и југозападни ветар. Највеће брзине ветрова су у марту, а најмање од јула до септембра.

Антрополошки утицај

Обухват Плана детаљне регулације за производно-радну целину у Косанчићу обухвата простор ограничен саобраћајницама планираним Планом детаљне регулације за Агро-бизнис зону у насељу Косанчић. Изградња инфраструктуре у Агро-бизнис зони је у току, што представља значајнији антрополошки утицај на овом простору. Овај утицај је позитиван, јер управљање антрополошким утицајем и примена свих потребних мера спречавају деградирање животне средине непланским и стихијским деловањем.

2.3 ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРОИЗВОДНО РАДНУ ЦЕЛИНУ У НАСЕЉУ КОСАНЧИЋ

2.3.1 ПОСТОЈЕЋА НАМЕНА ПОВРШИНА И ВРСТА ГРАДЊЕ

У планском обухвату површине од око 15,05 ha је грађевинско земљиште. Поменуте парцеле су у власништву Републике Србије, а корисник је месна заједница са забележбом: ЗАБЕЛЕЖБА СПОРА, ОДНОСНО ДРУГОГ ПОСТУПКА КОЈИ СЕ ВОДИ ПРЕД СУДОМ ИЛИ ВРШОЦЕМ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА (ЗА ИСХОД МОЖЕ ИМАТИ УПИС ПРАВА) и ЗАБЕЛЕЖБА ОБАВЕЗЕ

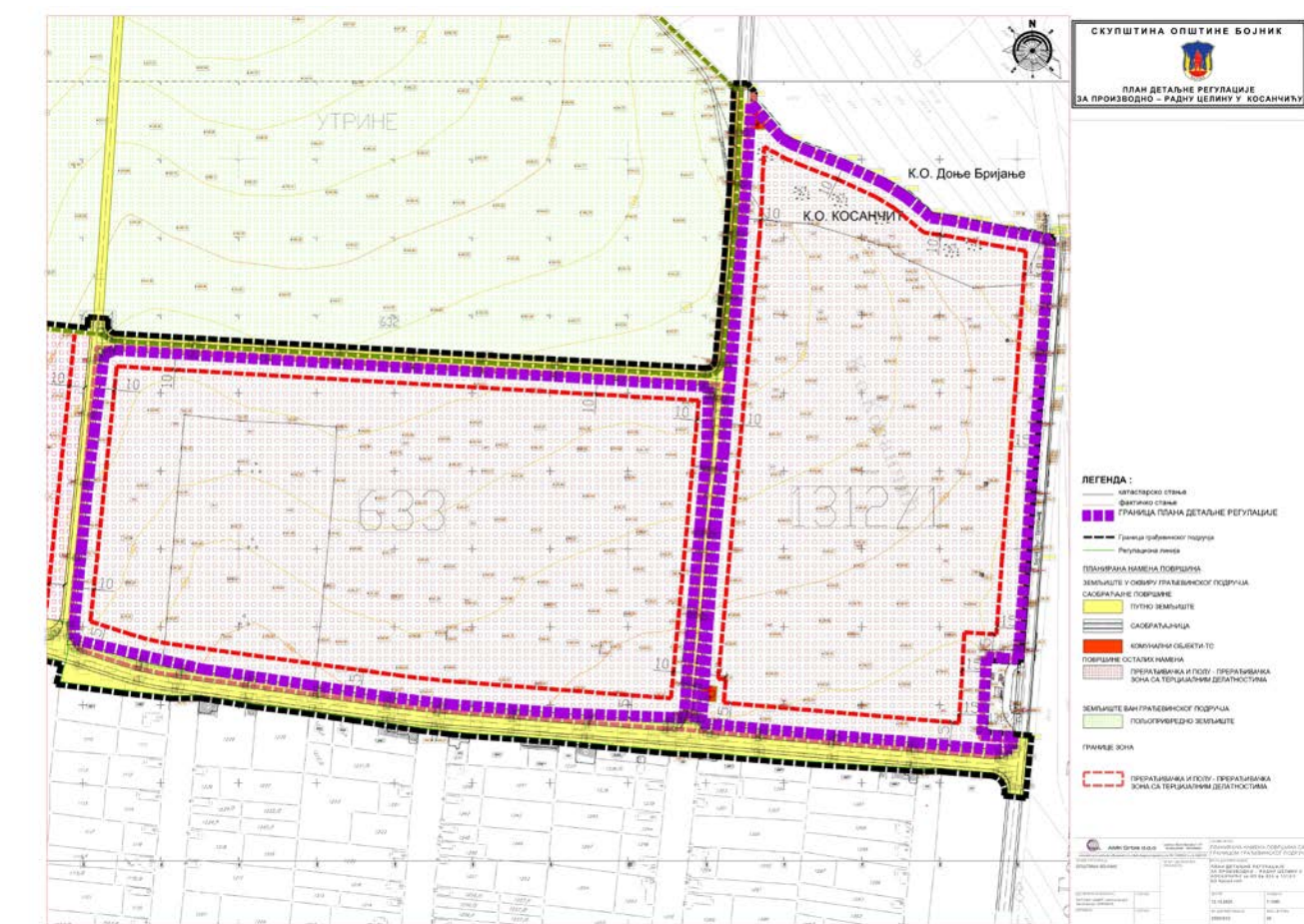
ПЛАЋАЊА НАКНАДЕ ЗА ПРОМЕНУ НАМЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА, Датум уписа: 26.9.2017. На катастарским парцелама. бр. 633 и 1312/1 КО Косанчић налази се неуређено зеленило на површини од 15,05 ха. Пут који се налази између ових парцела налази се на кп. бр. 1311 КО Косанчић која је у власништву општине Бојник.

Дуж границе плана са свих страна налазе се саобраћајнице које су предвиђене усвојеним Планом детаљне регулације за ПРОИЗВОДНО – РАДНУ ЦЕЛИНУ У КОСАНЧИЋУ за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић и остала инфраструктура дуж саобраћајница. Укупна површина пута – саобраћајница у оквиру усвојеног плана заузима површину од 2,84 ха.

Парцела 1312/1 КО Косанчић се на истоку наслања на зону државног пута II А реда број 225, Бојник – Брестовац.

Постојећа површина према постојеће ПДР-у по намени је грађевинско земљиште у површини од око 15,05 ха, односно 100%.

Сл.2: План намене површина

2.3.2 ПЛАНСКИ ДЕО ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

- Начин коришћења земљишта

Од укупне површине Плана која износи 15,05 ha, планирано је грађевинско подручје на укупној површини, односно 100%.

У односу на постојеће стање, односно постојећи начин коришћења земљишта, грађевинско подручје се не мења.

Преовладајућа намена на простору обухвата плана су површине намењене пољопривреди и развоју малих и средњих производно – пословних капацитета са комерцијалним делатностима. Могуће је и производно занатство (из области занатства и личних услуга), али само делатности које неће угрожавати животну средину у смислу загађења ваздуха, и земљишта, јер у непосредном окружењу је пољопривредно земљиште.

➤ Грађевинско подручје

Укупна површина грађевинског подручја износи 15.05 ha, а површина јавне намене је површина од 207,87m² планирана за две ТС према усвојеном ПДР-у на КП бр. 1312/1 КО Косанчић.

➤ Земљиште ван грађевинског подручја

Земљиште ван грађевинског подручја је грађевинско земљиште које заузима површину од 15,05 ha.

Биланс планираних намена површина

Табела 1. Биланс планираних намена површина

НАМЕНА ПРОСТОРА	ПЛАНИРАНА ПОВРШИНА	
	ha	%
ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ		
<i>Инфраструктурни објекти</i>	0,0207	0,138
Укупно	0,0207	0,138
ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ ОСТАЛИХ НАМЕНА		
<i>Полу – прерађивачка и прерађивачка зона са комерцијалним делатностима</i>	15,0293	99,86
Укупно	15,05	100
УКУПНО ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ	15,05	100
Укупно	15,05	100
ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА	15,05	100

2.3.3 ЦИЉ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Циљеви виших плански докумената

У складу са смерницама Просторног плана општине Бојник, усвојеног ПДР-а за агро-бизнис зону у насељу Косанчић, као и на основу пројектног задатка дефинисан је концепт планског

решења. Обухват плана у постојећем стању заузима грађевинско земљиште. У оквиру плана планирано је формирање мешовите зоне, а самим тим и развој пољопривреде и предузетништва на подручју Бојника.

Израда плана има за циљ унапређење пољопривредне производње са максималним искоришћењем природних потенцијала, као и унапређење дела комерцијалних делатности које не штете горе поменутим делатностима. Планира се формирање и уређење **полу – прерађивачке и прерађивачке зоне са комерцијалним делатностима**, односно пословно-производне зоне, која није у супротности са осталим наменама земљишта предвиђеним Планом детаљне регулације за ПРОИЗВОДНО – РАДНУ ЦЕЛИНУ У КОСАНЧИЋУ за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић. Целине се формирају са циљем очувања пољопривредних површина уз оживљавање привредних активности, пре свега пратеће пољопривредне производње, са малим и средњим производно – пословним капацитетима, комерцијалне централне функције специјализованог типа (специјализовани трговински, пословно-производни центри), као веома битне полуге развоја, а лоцирају се по принципу територијалне децентрализације. Ове активности су по правилу вишег ранга: регионалног, општинског, градског, насељског, и сходно томе, изазивају битне миграције становништва и периодичне велике концентрације корисника .

Објекти секундарног сектора као производно и услужно занатство, објекти лаке индустрије, кватернари (знање) или чак квинарни (култура и истраживање) сектори такође могу бити заступљени под условом не угрожавања пољопривредног земљишта у непосредној околини. За објекте тешке индустрије као што је електроиндустрија, грађевинска индустрија, машинска индустрија, дрвна и графичка индустрија неопходна је израда Студије изводљивости и утицаја на околну пољопривредно земљиште, према ПРАВИЛНИК-у О САДРЖИНИ ЗАХТЕВА О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И САДРЖИНИ ЗАХТЕВА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ОБИМА И САДРЖАЈА СТУДИЈЕ О ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ("Сл. гласник РС", бр. 69/2005).

На основу општих циљева дефинисаних Просторним планом Бојника и постојећи потенцијала конципирани су следећи основни циљеви:

- рационално коришћење земљишта и комуналне инфраструктуре
- флексибилно одређивање намене простора, локације и објеката
- повећање услова за развој пољопривреде
- повећање енергетске ефикасности објекта
- заштита животне средине

Основни циљеви предметног планирања су:

- рационално коришћење простора
- стварање услова за бржи развој општине.

Садржај овог документа искључива је одговорност општине Бојник и ни на који начин не представља ставове обрађивача.

Циљ израде Плана детаљне регулације

Потребно је поново сагледати просторне и планске елементе у делу дефинисаних граница плана, дефинисати правила по којима ће се уређивати простор и градити објекти будући да су у поступку реализације важећег плана евидентирана иницијатива којима се предлаже шира

намена простора плана и појединачних правила уређења у затеченом контексту и прилагођавање потребама општине.

2.3.4 САДРЖАЈ ПЛАНА

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА	6
- ТЕКСТУАЛНИ ДЕО -	9
I. ОПШТИ ДЕО	
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ	
2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА	10
3. ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ВИШЕГ РЕДА	10
4. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА И ОПИС ОБУХВАТА	11
5. ЦИЉ ИЗРАДЕ ПЛАНА.....	12
II. ПЛАНСКИ ДЕО ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ	
ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА	
1. Опис и критеријуми поделе на катастарске целине и зоне	
1.1. НАЧИН КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА	16
1.2. ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ	16
1.3. ЗЕМЉИШТЕ ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА	17
2.1 Опис детаљне намене површина и објеката и могућих компатибилних намена, са билансом површина	
- правила за реконструкцију, доградњу, адаптацију и санацију постојећих објеката;	
- правила за архитектонско обликовање објеката;	
- инжењерскогеолошке услове за изградњу објеката;	
- приказ планираних урбанистичких параметара и капацитета.	
2.2 Попис парцела и опис локација за јавне површине, садржаје и објекте, услови за прикључење објекта на мрежу комуналне инфраструктуре и услове за уређење зелених и слободних површина на	
парцели.....	18
2.2.1. Саобраћајна инфраструктура	18
2.2.2. Комунална инфраструктура	21
2.2.3. Електроенергетска инфраструктура	24
2.2.4. Телекомуникациона инфраструктура	26
2.2.5. Термоенергетска инфраструктура.....	29
2.2.6. Прикупљање и одлагање чврстог отпада	29
2.2.7. Зеленило и зелене површине	29
2.2.8. Комунални објекти	29
2.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ОСТАЛИХ НАМЕНА	30
2.3.1. Прерађивачка и полупрерађивачка зона са терц. дел.	30
2.4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА	32
3. ОСТАЛИ УСЛОВИ ИЗГРАДЊЕ И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА.....	33
3.1. ПОПИС ОБЈЕКТА ЗА КОЈЕ СЕ ПРЕ ОБНОВЕ ИЛИ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ МОРАЈУ ИЗРАДИТИ КОНЗЕРВАТОРСКИ ИЛИ ДРУГИ УСЛОВИ.....	33
3.2. УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ	33
3.3. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)	33
3.4. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА.....	38
3.4.1. Заштита од пожара.....	39
3.4.2. Заштита од ратних дејстава	40

3.5. МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ	41
3.6. ПОСЕБНИ УСЛОВИ ПРИСТУПАЧНОСТИ ОБЈЕКТА И ПОВРШИНА ЈАВНЕ НАМЕНЕ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	42
3.7. ЛОКАЦИЈЕ ЗА КОЈЕ СЕ ОБАВЕЗНО РАДИ УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ	43
3.8. РАСПИСИВАЊЕ ЈАВНИХ КОНКУРСА	43
3.9. ПРАВИЛА ПАРЦЕЛАЦИЈЕ, ПРЕПАРЦЕЛАЦИЈЕ И ИСПРАВКЕ ГРАНИЦА ПАРЦЕЛЕ	43
6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	

ГРАФИЧКИ ДЕО ПЛАНА

1. Катастарско топографски план са границом плана	1:1000
2. Постојећа намена површина	1: 1000
3. План саобраћаја са регулационим и нивелационим решењем	1: 1000
4. План регулација површина јавне намене са аналитичко-геодетским елементима	1: 1000
5. Планирана намена површина са границом грађевинског подручја	1: 1000
6. Урбанистичка регулација са грађевинским линијама	1: 1000
7. План мреже и објекта комуналне инфраструктуре	1: 1000

ДОКУМЕНТАЦИОНИ ДЕО ПЛАНА

- Одлука о изради урбанистичког плана;
- Оверен катастарско-топографски план за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић, размера 1:500;
- Изводи из планских докумената вишег реда, односно ширег подручја и друге развојне документације;
- Списак коришћене документације за израду планског документа (планска, техничка, развојна и друга документација) и по потреби извод из коришћене документације;
- Прибављене податке и услове за израду планског документа; мишљења надлежних органа и институција;
- Радне материјале и елаборате по појединим областима на основу којих је урађена синтеза (елаборат о зонама санитарне заштите, инжењерскогеолошки-геотехнички елаборати, елаборати о потенцијалима и ограничењима коришћења, уређења и заштите и сл.); извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
- Прибављене и коришћене подлоге и карте, припремљене тематске карте и друге графичке прилоге;
- Извештај о обављеном раном јавном увиду, извештај о обављеној стручној контроли елабората за рани јавни увид плана и извештај о обављеном јавном увиду;

2.3 5. ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ

При процени могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, морају се у обзир узети планови вишег реда и планови од значаја за предметни План, због обавезујућих смерница које морају бити имплементирани у предметни План. На то обавезује једно од начела стратешке процене утицаја - начело хијерархије и координације на свим нивоима.

Извршена је прелиминарна процена планских и стратешких докумената од значаја за израду Плана детаљне регулације и стратешке процене. Као најзначајнији издвајају се:

Просторни план општине Бојник ("Службени гласник града Лесковца" бр. 29/11)

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ БОЈНИК ("Сл. гласник града Лесковца" бр. 29/11 и 12/13)

Из Просторног плана општине Бојник издвојене су смернице које се односе на планско подручје и које се као препорука и обавеза требају уградити и разрадити Планом детаљне регулације, (иновативни приступ пољопривреди - примена савремених технологија и европских стандарда), у циљу усмеравања развоја Општине Бојник.

➤ Варијанте и модели развоја

На основу извршених анализа у оквиру израде Просторног плана општине Бојник основни стратешки циљ би био: развој локалне привреде коришћењем свих расположивих потенцијала на планском подручју који обезбеђују формирање конкурентне привреде, просперитет и препознатљивост, уз поштовање принципа одрживог развоја. Реализација основног стратешког циља је уско повезана са остваривањем следећих оперативних захтева:

- убрзати реструктурирање привреде и прилагођавање тржишним условима привређивања,
- узимајући у обзир потенцијале и ограничења за развој појединих привредних и услужних делатности;
- повећање економског значаја општине и привлачење инвестиција и средстава финансирања, кроз развој и промоцију планског подручја у предузетничку и иновативну средину, са повољним пословним амбијентом;
- равномернији размештај производних и услужних капацитета, сходно локационо развојном потенцијалу и ограничењима простора (у оквиру мањих предузетничких локалитета или појединачних локација у општинском центру, као и у насељима на руралном подручју), уз стављање акцента на развој малих и средњих предузећа;
- повећање конкурентности привреде обезбеђивањем подршке великим фирмама и њиховим повезивањем са малим, средњим и микро предузећима, као и повезивањем фирми у региону Јужне и Источне Србије и формирањем кластера;
- побољшање технолошког нивоа опреме фирми и целокупне локалне привреде, подстицање лобирања у циљу обезбеђивања прихватљивих и повољних извора финансирања;
- развој квалитетног партнерства између јавног, приватног и цивилног сектора, развијајући различите моделе сарадње, и подстицај убрзаном развоју међуопштинске и регионалне сарадње, дефинишући заједничке интересе, приоритете, програме и пројекте.

Генерално, неопходни предуслови за остварење горе наведених циљева односе се на развој и унапређење примарног и секундарног привредног сектора, односно пољопривреде као окоснице развоја општине. Развој агро и сеоског туризма може у овом тренутку бити пратећа полуфункционална функција развоја. Терцијарне делатности, и то пре свега трговина, могу бити само

један од покретача. Тек са подизањем стопе раста друштвеног доходака створиће се услови за развој друштвене инфраструктуре у насељским центрима.

У том смислу, а у складу са горе дефинисаним основним правцима развоја, стратешки циљеви развоја структуре производно-пословних и услужних система, као склопа територијалне и управљачко-организационе мреже центара на подручју Општине Бојник су:

Развој специјализованих регионалних производно-пословних ланаца у функцији подршке регионалним производно-пословним и услужним системима са којима постоје добре транспортне везе, као нових полуга развоја читаве општине Бојник.

Развој специјализованих пословно-производних система регионалног значаја у насељу Бојник, као и граничним насељима у зони утицаја насеља Бојник, као насеља са највећим централитетом у општини, као што су Придворица и Драговац. Насеље Бојник већ има пословно-производне субјекте и потенцијал за развој специјализованих пословно-производних система. У овој зони планиран је развој специјализованих централних активности ослоњених на значај стратешког положаја, као што су специјализоване трговинске зоне, смештајни капацитети за транзитна путовања и пословно-производне активности у домену вишег нивоа прераде и обраде пољопривредних производа и домену грађевинске делатности. Активности се у овим коридорима разликују према њиховим ресурсима и развојним потенцијалима, те се у њима поред постојећих производно-пословних капацитета у различитим фазама процеса приватизације и реструктурирања, налазе и нови пословно-производни системи. Наравно, подразумева се неопходност настављања започетих процеса реструктурирања и приватизације предузећа, јер реструктурирана велика предузећа у државној својини представљају озбиљног потенцијалног купца производа и корисника услуга малих и средњих предузећа. Тако, нови системи могу бити комплементарни постојећим системима на подручју општине, у функцији индустрије у региону, али и независни од њих (нпр. у функцији прераде, складиштења и тровине пољопривредним производима). Нови системи могу бити у различитим власничким моделима (приватни, јавни и приватно-јавна партнерства) и организационим формама. Елиминациони критеријуми избора делатности система се тичу заштите животне средине и усклађивања са савременим стандардима квалитета у областима производње и пословања. Основни инструмент који локална управа може да искористи за подстицање развоја овог подручја је развој локалног предузетништва. Препорука је да се подручје учини атрактивним за стране и домаће предузетнике и нове инвестиције.

Комерцијалне централне функције специјализованог типа (специјализовани трговински, пословно-производни, спортско-рекреативни, забавни, културни центри), као веома битне полуге развоја, лоцирају се по принципу територијалне децентрализације. Ове активности су по правилу вишег ранга: регионалног, општинског, градског, насељског и сходно томе, изазивају битне миграције становништва и периодичне велике концентрације корисника.

Децентрализација пружа могућност максималног искоришћења ових активности за равномеран територијални развој.

Пословно-производне активности у функцији примарног пољопривредног сектора или експлоатације природних ресурса, по правилу се концентришу уз главне путне правце који повезују пољопривредне или шумске зоне, или уз речне коридоре. Ове активности имају улогу сабирно-дистрибутивних прерађивачких центара и захтевају добро развијене инфраструктурне и саобраћајне услове. Могу имати негативан утицај на животну средину и стога је њихово лоцирање могуће искључиво уколико је у складу са природним предиспозицијама за развој и правилима коришћења и уређења земљишта наведених у оквиру поглавља о заштити и унапређењу животне средине.

- Предлози изградње малих и средњих предузећа у агробизнису

Развој малих и средњих предузећа у области агробизниса у општини Бојник треба да буде усмерен према предлозима програма развоја малих и средњих предузећа у агробизнису и дати су по групама делатности.

➤ Мала и средња предузећа у области прераде поврћа

У преради поврћа постоје велике могућности за развој малих и средњих предузећа. Мала и средња предузећа могла би се оснивати са пословима у области технологије замрзавања и паковања свежег поврћа. Ту се пре свега мисли на ситна паковања (различитих тежина) у кесама или провидним фолијама, са еколошким подлошкама, за снабдевање домаћих и страних супер или хипермаркета који су сада у развоју по Србији.

У производњи и преради поврћа потребно је ићи на проширење асортимана.

Индустријску прераду поврћа треба усмерити путем малих и средњих предузећа на прераду парадајза (сокови, кечапи, пелати, пасте), прераду кромпира (чипс, прах-пиреи, скроб, итд.), прераду цвекле и мркве (сокови), прераду рена (стругани и укишељени рен са различитим додацима) и пасуља, што подразумева промену у асортименту пасуља и производњу крупнозрног пасуља, од кога се може добити низ прерађевина, који су веома популарни у исхрани.

Производња, дорада и паковање семена поврћа такође представља уносан посао и могућност за развој малих и средњих предузећа у кооперацији са домаћим или страним семенским произвођачима. Ова производња такође би била усмерена на домаће, али и страна тржишта.

➤ Мала и средња предузећа у области прераде воћа и грожђа

Делатност малих и средњих предузећа у производњи и преради воћа и грожђа у општини Бојник, треба да се креће у правцу:

1. производње садног материјала - хектар расадника може да обезбеди производњу садница за заснивање нових 50 до 70 ха засада,
2. интензивирања производње без проширивања капацитета воћњака и винограда, пре свега, изменом структуре воћарске производње, увођењем дефицитарних воћних врста и савременог асортимента,
3. интензивирања производње у постојећим засадима и проширивања површина воћњака и винограда,
4. улагања у мање објекте за производњу специфичних и специјалних прерађевина од воћа и грожђа,
5. улагања у мање објекте за прераду нул производа прерађивачке индустрије,
6. улагања у објекте за производњу опреме за прераду, као и неопходне амбалаже за паковање воћа и грожђа и њихових прерађевина.

➤ Производња воћа и грожђа

Високо интензивна воћарска производња поред високе профитабилности коју обезбеђује власнику, утиче непосредно на развој већег броја привредних грана и делатности. Захваљујући брзом развоју ове гране биљне производње упоредо се развијају:

- индустрија пестицида, са врло широким спектром средстава за заштиту (фунгицида, инсектицида, бактерицида, хербицида и др.)
- индустрија минералних ђубрива (простих, мешаних, са додатком микроелемената и др.)
- индустријски капацитети за конзумирање и прераду воћа (сокови, компоти, џемови, ракије вина и др.)
- складишни капацитети (хладњаче са обичном и контролисаном атмосфером и др.), стакленици и сл.
- механизација (за основну и допунску обраду земљишта и заштиту воћака од болести и штеточина)
- транспортна средства (за интерни, локални и међународни транспорт воћа)
- индустрија разноврсне амбалаже (од дрвета, пластике, лима, стиропора и др.)

Поред наведеног, воћке се могу гајити на местима где се друге врсте не могу са успехом гајити, а поред осталог и на стрмим теренима где испољавају антиеродивно дејство.

Воћке улепшавају и "оздрављују" животни простор, ослобађајући кисеоник у атмосферу, а у неким случајевима значајно модификују климу одређених локалитета (у позитивном смислу). Дрво неких врста воћака (орех, кестен, трешња, шљива и др.) служи као изванредна сировина у дрвно-прерађивачкој индустрији, столарству и војној индустрији. Гајењем одређених врста воћака у брдско планинском подручју спречава се миграција радно способног становништва из села у пренасељене градске средине. Воће и производа од воћа утичу на спољнотрговинску размену и стицање значајних девизних средстава.

Поред наведеног, треба посебно обратити пажњу, и на чињенице:

- 1) производња воћног и евентуално лозног садног материјала. Као споредна делатност може бити производња цвећа и дендролошког материјала;
- 2) у примарној воћарској производњи при избору воћних врста предност дати дефицитарним воћним врстама: орех, лешник, бадем, бресква, кајсија, дуња, трешња и ситном воћу (јагода, купина, малина, рибизла);
- 3) у производњи јабуке постепено смањивати учешће летњих сорти као и учешће сорти које се слабије чувају у хладњачама; уводити сорте са зеленом бојом pokožице и индустријске сорте за производњу пектина;
- 4) у производњи вишње треба бити обазривији у погледу потребе за даљим проширивањем капацитета, пре свега, због стагнације или чак опадања цене вишње на западном тржишту;
- 5) у производњи крушке због проблема са пласманом летњих сорти, предност дати сортама за специјалне видове прераде (ракије вилијамовке итд.);
- 6) у производњи брескве уводити средње и касне сорте, односно сорте што касније епохе пристизања, као и индустријске сорте;
- 7) у виноградарској производњи форсирати стоне сорте што раније или што касније епохе пристизања.

➤ Специјални програми малих и средњих предузећа

Мала и средња предузећа подручја Општине Бојник, посебно место могу имати у развоју посебних програма, базираних на специфичним сировинама. Ово се односи на производњу и прераду лековитог и ароматичног биља. На основу производње камилице, кантариона, нане, менте, коприве, зове, багрема, шипурка, глога, липе, коријандера и других, могуће је оснивати мала и средња предузећа за сушење и паковање ових производа, за производњу биљних чајева и за производњу етеричних уља за потребе хемијске индустрије и фармације.

Производња и прерада (сушење и топла прерада) печурки (шампињона и буковаче), који су дефицитарни на нашем тржишту су такође профитабилни програми.

Производња хумуса за хортикултуру, као и производња цвећа и украсног биља такође има перспективе на домаћем и страном тржишту.

Производња и прерада меда и пчеларских производа (млеч, полен) имали би пласман за потребе фармације и козметичке индустрије у земљи и иностранству, као и за непосредну потрошњу.

Извод из постојећег плана ПДР-а за ЗА АГРО –БИЗНИС ЗОНУ У НАСЕЉУ КОСАНЧИЋ, (Сл. Гл. Бр. 2 града Лесковца, од 16.02.2017.)

„Пољопривреда, развој и уређење руралних подручја, би била успешнија бољим и организованијим коришћењем ресурса, на начелима одрживог развоја и одговарајућим повезивањем и пласманом на широј регионалној основи. Стварањем услова за развој, прилагођавањем општинске пољопривреде и пољопривредних произвођача, неопходна је заштита и унапређење пољопривреде и села на простору општине.

То се може постићи:

Чувањем површина и плодности пољопривредног земљишта поштујући основна начела одрживог развоја, коришћења, уређења и управљања над пољопривредним земљиштем (пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе може се само у изузетним случајевима предвидети за друге намене, док се оранице под V и VI катастарском класом могу пренаменити у шумско земљиште), повећање величине пољопривредних газдинстава и унапређење тржишта земљишта.

Коришћењем природних ресурса (воде, земљишта, ваздуха ...), као и повећањем вредности пољопривредног земљишта, створити услове за производњу здраве хране и других пољопривредних производа за домаћа и страна тржишта.

Уређењем и побољшањем животних, радних и производних услова на селу као и интегралног развоја руралног простора.

Стварањем тржишно усмерених и привредно оправданих индивидуалних пољопривредних газдинстава. Повећање дохотка пољопривредних произвођача, производње и квалитета и снижавање трошкова производње.

Грађевинско земљиште се приводи намени изградњом објеката или извођењем других радова у складу са прописима о планирању и уређењу простора, његова тржишна цена је предуслов за рационално коришћење и економски ефикасну алокацију, а сама пропорционалност тржишне цене грађевинског земљишта и профитабилности у експлоатацији зависи од планиране намене, створених услова по питању уређења и тражње за изграђеним простором (стамбеним, пословним).

У односу на просторно – функционалну различитост одређених делова насеља, вредност земљишта се сходно очекиване намене и тражње повећава и утиче на тржиште земљишта. Капитални добици настају код промене намене земљишта. Инвестиције у урбану инфраструктуру утичу на стварање пораста агрегиране вредности земљишта у градовима. Друштвено – економски развој доводи до раста потреба развоја и тражње грађевинског земљишта. Стопа повећања варира у зависности од обима претварања пољопривредног у грађевинско земљиште. Динамичан привредни и урбани раст огледа се преко упоредног кретања цене земљишта, цена потрошача и кретање дохода на 1 становника. Цене земљишта формирају се под утицајем бројних фактора, међу којима су најважнији: промене у урбаној економији, пораст животног стандарда, макроекономски фактори као што су економски развој земље и нузпродукт привредног развоја.“

Планирано решење

Предметне катастарске парцеле су део постојећег ПДР-а за ЗА АГРО –БИЗНИС ЗОНУ У НАСЕЉУ КОСАНЧИЋ, (Сл. Гл. Бр. 2 града Лесковца, од 16.02.2017.) и према плану чине део грађевинског земљишта.

На основу постојеће планске документације планирана је прерасподела намена површина на предметним катастарским парцелама како би се рационалније искористило грађевинско земљиште као ресурс који има ограничења, а истовремено и прилагодило тренутном стању и тренутним потребама општине Бојник, односно потребама становништа за одређеним делатностима и њиховог интегралног развоја.

2.4 ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

2 4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Подручје Плана детаљне регулације за ПРОИЗВОДНО – РАДНУ ЦЕЛИНУ У КОСАНЧИЋУ

за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић налази се у северном делу насеља Косанчић општине Бојник. Подручје плана је претежно равничарско. Обухваћене катастарске парцеле су са културом пашњак II класе, а врста земљишта је грађевинско земљиште изван грађевинског подручја. На основу свега врста земљишта је одговарајућа за мешовиту намену подручја плана, односно производно-пословну зону са терцијалним делатностима.

Диверзификација руралне економије: Стари занати и домаћа радиност представљају основни потенцијал за диверзификацију руралне економије, али и унапређење прерадних капацитета (који постоје) може допринети побољшању квалитета живота пољопривредних газдинстава.

Захваљујући очуванијој животној средини и релативно ниском степену загађености, регион има потенцијала за развој органске производње и екотуризма.

Природни услови

➤ Геосаобраћајни положај и демографија

Територија општине Бојник налази се у Јабланничком округу у сливу Пусте реке и испод Радан планине. Општина Бојник заузима површину од 264 км² и сврстава се у мање општине. Према процени Републичког завода за статистику из 2004. године у општини је било 12694 становника. Највећи део активног становништва (43% укупног) припада пољопривредном (преко 2/3), које у укупном становништву учествује са 30%, док радно-способно достиже 52,4% укупног становништва. То указује да радни контингент, у целини гледано, неће бити ограничење развоју Општине, утолико пре што је евидентна релативно висока реална и латентна незапосленост и што се може очекивати да ће свестранији развој Општине у наредној деценији довести до заустављања и преусмеравања негативних демографских трендова.

Географски положај и природна конфигурација простора општине су специфични. Бојник се налази ван најзначајнијих магистралних саобраћајница, али чини природну везу северозападног дела лесковачке котлине са општинама Лесковац, Лебане и Медвеђа. Већи део територије општине је брдско-планинско подручје што је неповољно утицало на формирање насеља. Надморска висина равнице код Косанчића је око 222 m, што је нешто ниже од ветерничке равни у региону Поречја.

➤ Педолошке карактеристике

На североистоку територије Општине појављују се планинске црнице, а на крајњем западном (планинском) делу општине су доминантна смеђа подзоласта земљишта. Особине земљишта и процеси деградације су пресудно утицали на стање, коришћење, и заштиту земљишта на простору општине Бојник, и то су пресудне особине терена овог подручја намењеног пољопривреди. На територији општине Бојник,

издвојено је пет праваца (начина) коришћења земљишта:

1. Коришћење са доминацијом пољопривредног земљишта и учешћем шума
2. Претежно пољопривредни правац коришћења земљишта са већим учешћем шума
3. Шумски правац коришћења земљишта са већим учешћем пољопривредног земљишта

4. Подједнако учешће пољопривредног и шумског земљишта

5. Подједнако учешће пољопривредног и неплодног земљишта

Главни узроци и извори штетног утицаја на животну средину, па и земљишта намењеног пољопривреди, на основу процене стања на терену, су: комуналне отпадне воде,

инфилтрационе воде, неконтролисано формирање депонија и сметлишта, нерегулисан систем експлоатације шума овог подручја, и појачана ерозија

Највреднији ресурс општине Бојник је пољопривредно земљиште са квалитетним педолошким својствима. Пољопривредно земљиште заузима 74,4% територије општине. У оквиру општине регистрована су три налазишта опекарске глине. Идентификовани али недовољно истражени и лабораторијски испитани су налазишта бетонске глине и украсног

камена, који према извршеним анализама, задовољавају разноврсне потребе у грађевинарству.

➤ Климатске карактеристике

У оквиру Јабланичког округа као основни тип доминира умерено континуална клима. Разноврсност рељефа ствара различите локалне разлике у карактеру климатских услова па је у котлинама заступљена блажа – жупска клима, а на вишим планинским врховима изнад 14000 мнв планински – субпланински тип климе. Лета су умерено до врло топла, док су зиме умерено хладне. Јесен је топлија од пролећа.

➤ Температура ваздуха

Годишње падавине су у просеку од 600 до 700мм са просечном температуром од 11 степени у низијама до 6 степени у планинским пределима. Најхладнији месец у Јабланичком округу је јануар месец са просечном температуром од -5 степени а најтоплији су јули и август са просечном максималном температуром од 28 степени. Апсолутни температурни максимум је јула месеца са 40,9°C и августа 38,4°C. Апсолутни минимум је јануара и износи -30,5°C.

➤ Снежни покривач

Снежни покривач у Јабланичком округу се може формирати од новембра до марта. Највећи број дана са снежним покривачем има у јануару.

➤ Ветрови

Територија Јабланичког округа где спада и Бојник је умерено ветровита. Најчешћи ветар је северац који у току зиме дува и снижава температуру за неколико степени. Највећа брзина северца је 3m/s. Чест ветар је развигорац – топли јужни ветар који дува у марту. По учесталости следе северозападни, југоисточни и југозападни ветар. Највеће брзине ветрова су у марту, а најмање од јула до септембра.

2.4.2. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

➤ Саобраћајна мрежа

Кроз планско подручје пролази државни пут II А реда број 225 Гацин Хан - Брестовац – Бојник Лебане од км 29+381 до км 29+018, деоница 22502. Прикључак око км 29+381, је постојећи, са издвојеном путном парцелом, док новопланираних прикључака нема.

➤ Водоснабдевање

Простор обухваћен израдом плана детаљне регулације је део села Косанчић, који се налази у североисточном делу општине Бојник, који је био коришћен од стране Војске Србије као војни аеродром. Из тих разлога није обухваћен просторним планом јединице локалне самоуправе општине Бојник. На овом простору није постојала изграђена водоводна ни канализациона инфраструктура, али је у току изградња комплетне инфраструктуре према смерницама усвојеног ПДР-а.

➤ Фекална канализација

Унутар подручја обухваћеним планом није постојала изграђена јавна канализациона мрежа, па је у току њена изградња у оквиру површина јавне намене предвиђене за саобраћај, а по усвојеном ПДР-у. До изградње канализационе мреже отпадне воде се скупљају у водонепропусне септичке јаме. Због санитарних и еколошких разлога, овај начин одвођења отпадних вода је привремен, а изградња септичких јама се дозвољава до завршетка изградње јавне канализације.

➤ Атмосферска канализација

Унутар подручја обухваћеним планом не постоји изграђена атмосферска канализациона мрежа, па је њено пројектовање и изградња у оквиру површина јавне намене предвиђене за саобраћај у току према усвојеном ПДР-у.

➤ Електроенергетска инфраструктура

Подручје општине Бојник поседује одговарајуће електроенергетске објекте који задовољавају потребе постојећих потрошача.

Подручје плана се са источне стране пружа до пута Бојник – Брестовац, са јужне стране се граничи са стамбеном зоном руралног типа, а док се са остале две стране западном и северном граничи са пољопривредним земљиштем.

Електроенергетских објеката у границама обухвата планског подручја није било, а у току је израда документације и изградња инфраструктуре према усвојеном ПДР-у.

У близини планског подручја, јужно од границе обухвата плана налази се објекат Т.С. 10/0.4 kV „КОСАНЧИЋ 2“

➤ Телекомуникациона инфраструктура

Постојећа инфраструктура се састоји од:

подземних дистрибутивних месних телефонских каблова, спољашњих кабловских извода на упориштима дрвеним или армирано бетонским на граници обухвата плана, разводне кабловске мреже

➤ Термоенергетска инфраструктура

До изградње централног начина снабдевања топлотном енергијом, објекти у оквиру плана ће се грејати из индивидуалних извора.

➤ Прикупљање и одлагање чврстог отпада

На територији МЗ Косанчић није организовано прикупљање и одвоз чврстог отпада од стране комуналног предузећа ЈКП "Јединство" Бојник које је основано од стране општине Бојник. Када ће организовано прикупљање отпада са ове територије почети не може се са сигурношћу рећи. Становници МЗ Косанчић су некада користили део планског обухвата за депоновање комуналног отпада у виду дивље депоније, што је условило загађење земљишта. ЈКП "Јединство" Бојник је очистило простор од нагомиланог отпада.

Неопходно је ургентно решавање проблема одлагања отпада и укључивање МЗ у систем прикупљања отпада.

У планираној радној зони обухвата плана потребно је дефинисати позиције канти од 120л или контејнера од 1,1m² за одлагање чврстог отпада. Неопходно је решити проблем одлагања пољопривредног отпада.

➤ Зеленило и зелене површине

У оквиру плана зеленило и зелене површине се јављају као допунска намена у оквиру путног земљишта и као остале намене у функцији заштите.

Путно зеленило – све површине у оквиру путног земљишта које нису део саобраћајнице морају се уређивати као зелене површине. Зеленило треба да буде комбинација травнатих површина и ниског зеленила у комбинацији са дрворедним врстама. Код планирања ниског и високог растиња водити рачуна да се не угрози прегледност саобраћајних површина.

Избор врста за дрвореде усагласити са ширином пута и утврдити адекватна растојања између садница, у зависности од врсте дрвећа.

Не дозвољава се било каква градња објеката на површинама путног зеленила, осим инфраструктурних објеката од општег интереса утврђени на основу закона.

➤ Комунални објекти

За новопланиране ТС (ТС 10/0,4кV АгроБизнисЗона „Косанчић 1“ и ТС 10/0,4кV Агро Бизнис Зона „Косанчић 2“) издвојене су посебне површине јавне намене (ПЈН 8 и ПЈН 9). Парцеле су формиране уз саобраћајницу С4.

Минимални степен комуналне опремљености је саобраћајни приступ. У планираним ТС 10/0.4кV треба уградити одговарајућу опрему за напајање и управљање јавном расветом као и за мерење потрошње ел. енергије за ове намене.

Није дозвољена изградња других објеката.

2.4.3. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Током израде Плана разматрани су постојећи и потенцијални проблеми и ограничења животне средине, те су дефинисана одговарајућа планска решења која ће се позитивно одразити на свеукупни развој ширег окружења. У смислу одрживог развоја простора неопходно је усвојити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и организовања простора, са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

Приликом израде Стратешке процене утицаја потребно је дати преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју за које се Извештај доноси. Анализа постојећег стања природне средине и оцена основних чиниоца животне средине представља један од кључних корака, који су генерално потребни да би се постигли циљеви сваке стратешке процене утицаја на животну средину. Основне карактеристике постојећег стања дефинисане су на основу: постојећих планских докумената, информација добијених од стручних служби, доступне стручне и научне литературе, као и директним увидом у стање на терену.

Да би се процена утицаја на животну средину правилно извршила, од велике важности је да се узму у обзир посебно природне компоненте подручја.

Анализа стања животне средине на подручју општине Бојник, као генерална процена општег стања животне средине на подручју ПДР-а, треба да обједини постојеће, парцијалне, методолошки просторно и временски несинхронизоване анализе и оцене стања и пружи стручну основу за планирање даљег урбаног и просторног развоја, уређење простора и заштита средине.

Обзиром да на предметном простору нису вршена мерења квалитета параметара животне средине није могуће квантитативно валоризовати постојећу угроженост природних ресурса, али се може извршити процена и анализа у наведеном контексту на основу активности, које су присутне и које ће бити присутне у наредно периоду у овом делу општине. Самим тим процењује се да нема деградационих пунктова, који би угрожавали директно природне ресурсе.

На територији планског обухвата нема развијене индустријске нити привредне производње, становање није заступљено. Саобраћај представља практично једини извор загађења ваздуха које настаје емисијом продуката сагоревања горива у моторима, тј. непосредна близина државног пута са изласком на коридор 10, пружа добру саобраћајну повезаност агро-бизнис зоне са главном саобраћајницом, али и негативно утиче на квалитет ваздуха.

На неких 500 метара од планског обухвата налази се фарма товних пилића. Обиласком терена, утврђено је да иста нема негативан утицај на квалитет чинилаца животне средине када је План детаљне регулације за производно – радну целину у насељу Косанчић, у питању.

Да закључимо, посматрано подручје представља, када је квалитет ваздуха у питању, еколошки очувану средину.

Већи део планског обухвата заузима пољопривредно земљиште. Заступљен је узгој сунцокрета, вишања, малина, купина.

Прецизни подаци о укупној количини употребљеног вештачког ђубрива у пољопривредној производњи на подручју Плана детаљне регулације нису доступни, те је самим тим непознат у потпуности негативан ефекат истог, на квалитет подземних вода, земљишта и ваздуха.

На територији МЗ Косанчић није организовано прикупљање и одвоз чврстог отпада од стране комуналног предузећа ЈКП "Јединство" Бојник које је основано од стране општине Бојник. Када ће организовано прикупљање отпада са ове територије почети не може се са сигурношћу рећи. Становници МЗ Косанчић су некада користили део планског обухвата за депоновање комуналног отпада у виду дивље депоније, што је условило загађење земљишта. ЈКП "Јединство" Бојник је очистило простор од нагомиланог отпада. Тренутно су ту посађене пољопривредне културе, без претходно урађене рекултивације и провереног стања квалитета земљишта.

Неадекватно прикупљање и транспорт комуналног отпада може да има неповољан утицај на животну средину, као што је: загађење ваздуха и непријатни мириси, могућ ризик по здравље због акумулације загађених вода које омогућавају размножавање комараца и привлаче муве и гамад, губитак обрадивог земљишта због присуства биолошки неразградиве компоненте, загађење земљишта, површинских и подземних вода процедурним водама које такође имају утицај на здравље и животну средину.

Неопходно је ургентно решавање проблема одлагања отпада и укључивање МЗ у систем прикупљања отпада. У планираниој прерађивачкој и полу-прерађивачкој зони потребно је дефинисати позиције канти од 120л или контејнера од 1,1m² за одлагање чврстог отпада. Неопходно је решити проблем одлагања пољопривредног отпада.

На подручју Плана нема систематског праћења нивоа и учесталости буке. Саобраћај је средњег интензитета па је самим тим и ниво буку примерен интензитету. Реализација планских решења ће довести до појаве вишег нивоа буке у овом подручју.

2. 5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОСТОРА КОЈИ МОЖЕ БИТИ ИЗЛОЖЕН НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ

Утицајно подручје је простор на коме се јављају промене у односу на постојеће стање животне средине.

Зоне промене:

- дуж општинских путева
- пољопривредна зона
- прерађивачка зона
- полу-прерађивачка зона

2.5.1 Промена квалитета ваздуха

Не очекује се промена квалитета ваздуха у односу на постојеће стање. Уколико дође до повећања концентрације аерополутаната услед појачаног саобраћаја или других активности, може се јавити минимални и привремени утицај на квалитет ваздуха на самом извору (CO₂, CO, меркапан, непријатни мириси, угљоводоници, честице чађи, прашина и други полутанти). Обавезна је израда Студија о процени утицаја за све потенцијалне загађиваче на подручју полу-прерађивачке и прерађивачке зоне и придржавање прописаних мера заштите и мониторинга.

2.5.2 Промена квалитета воде

На подручју Плана не налази се водно земљиште, а подземне воде нису угрожене у редовном раду и раду објеката са планираним активностима. У случају ванредних околности, у случају удеса или других акцидената (изливање горива и сл.) подземне воде могу бити локално угрожене. Објекти по својој намени у току рада немају значајан утицај на квалитет воде, јер ће сви објекти бити повезани у систем канализања, одвођења и прераде отпадних вода.

2.5.3 Промена квалитета земљишта

У току изградње објеката, код ископа при извођењу радова помоћу грађевинске механизације, вршиће се привремена деградација дела земљишта, односно доћи ће до привремене промене квалитета земљишта. Планирано је заштитно зеленило око објеката и саобраћајница, тако да у току редовног рада евентуални негативни утицаји (бука и сл.) биће сведени на минимум. Одвођењем отпадних вода канализационим системом неће имати утицаја на квалитет земљишта. У редовном раду јављаће се комунални и пољопривредни отпад. Адекватним управљањем отпадом, штетно дејство отпада се смањује на еколошки прихватљив ниво.

2.5.4 Промена нивоа буке

У току редовног рада потребно је да се ниво буке одржава у оквиру прописаних вредности, како унутар објеката, тако и у околном подручју. Планиране интервенције на саобраћајној инфраструктури имају за циљ подизање нивоа приступачности и опслуживања планираних намена посматраног подручја, повећање фреквенности саобраћаја, што за последицу може имати повећани ниво буке. Бука ће настајати услед коришћења грађевинске механизације, приликом изградње садржаја унутар полупрерађивачке и прерађивачке зоне.

2.5.5 Нејонизујуће зрачење

По природи технолошког процеса, у току редовног рада, у трафостаницама и преносним системима (кабловима под напоном), постоје електрична и магнетна поља као вид нејонизујућег зрачења, које се стварају провођењем наизменичне електричне струје у надземни проводницима, а зависе од висине напона, јачине струје и растојања.

У складу са Упутством Међународне комисије за заштиту од нејонизујућег зрачења (ICNIRP) из 2010 године, граничне вредности за излагање становништва:

- електричном пољу, износи 5 kV/m, и
- магнетном пољу, износи 200 µT;

Промена намене и коришћења површина у овом случају ради се о делимично девастираном и нерационално искоришћеном подручју. Предложена препарцелација са новим садржајима и поделом на три зоне омогућиће позитиван утицај, максималну искоришћеност природног потенцијала, контролу употребе агрохемијских средстава и активирати привредне активности у месној заједници. Планским развојем овог подручја, ЈКП ће бити приморано да постави неопходне канте и контејнере и реши актуелни проблем одлагања отпада.

2.6. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Чиниоци/фактори животне средине чине појединачне или групу параметара који одређују својства елемената животне средине. Чиниоци животне средине се користе у аналитичком поступку и процени утицаја и то се користе углавном приликом процена утицаја у урбанизованим срединама, односно у случајевима када се ради о делимично или пак потпуно промењеном екосистему. Предметно планско подручје налази се у измењеном стању услед антропогеног утицаја, као и услед еродабилних процеса. С тим у вези, приликом избора индикатора, дефинисања циљева извршена је анализа чиниоца животне средине.

Основна подела чиниоца је на природне и антропогене који се анализирају у зависности од измењености изучаване средине.

Уобичајен методолошки поступак је да се и при најмањим антропогеним утицајима анализирају сви чиниоци у зависности од расположивих података. Од природних чиниоца посебно се издвајају микроклиматски, орографски и едафски, док се од антропогених чиниоца издвајају концентрације идентификованих полутаната у елементима животне средине (ваздух, вода, земљиште) као и нивоа буке.

Заштита животне средине логично подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе као и свих техничко-технолошких мера и прописа утврђених законском регулативом и условима надлежних институција.

Током израде предметног Плана и стратешке процене утицаја на животну средину која је текла паралелно са израдом Плана, разматрана су питања у вези са заштитом животне средине и дефинисани услови под којима се планиране активности могу реализовати.

На основу процене стања животне средине на планском подручју кључни проблеми заштите животне средине су степен инфраструктурне уређености, недостатак атмосферске и фекалне канализације, висок ниво подземних вода, транспорт и планско одлагање отпада, неразвијен мониторинг животне средине и недовољно инвестирање у заштиту животне средине.

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене: Сагласно члану 6. Закона о стратешкој процени утицаја („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 88/10), Извештајем о стратешкој процени утицаја нису посебно разматрана питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и прекогранична загађења. Предметни План није посебно меродаван у потенцијално позитивном или негативном смислу, а са аспекта обавеза према међународним споразумима.

2.7. РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У току раног јавног увида исходовани су услови или мишљења јавних предузећа о подацима за постојеће стање и условима коришћења, од следећих надлежних организација и предузећа:

1. "Електродистрибуција Лесковац" бр. Д.10.02-106270/1 од 01.04.2021.
2. Телеком Србија", извршна јединица Лесковац бр. А334-101347/2-2021 од 29.03.2021.
3. Завод за заштиту природе Србије бр. 021-692/2 од 14.04.2021.
4. Републички хидрометеоролошки завод бр. 922-3-2412021 од 22.03.2021.
5. ЈКП "Јединство" Бојник бр. 617 /2021 од 13.05.2021.
6. "ЈУГОРОСГАЗ" Предузеће за изградњу гасоводних система, транспорт и промет природног гаса бр. Х/К-125 од 24.03.2021.
7. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије бр. 4/3-09-0045/2021-0002 од 10.03.2021.
8. АД "Електромрежа Србије" бр. 30-00-UTD-003-31912021-002 од 16.03.2021.
9. ЈВП "Србијаводе" бр. 2860/1 од 16.03.2021.

10. Републички сеизмолошки завод бр. 02-115-1/2021 од 21.04.2021.
11. Завод за заштиту споменика културе Ниш бр. 38112-03 од 10.06.2021.
12. Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру бр. 4133/2 од 23.03.2021.
13. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде бр. 350-01-00021/2021 -09 од 22.03.2021.
14. ЈП „Путеви Србије“.
15. ЈП за водоснабдевање Брестовац-Бојник-Дољевац бр. I42/1 од 04.03.2021.
16. Мишљење начелника управе општине Бојник од 01.04.2021.

Наведеним условима су дефинисане обавезе везане за нека од најзначајнијих питања заштите животне средине на планском подручју. У поступку јавних консултација, заинтересовани органи и организације, као и јавност имаће прилику да оствари увид наведена документа.

2.8. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Основни циљеви стратешке процене дефинисани су на основу циљева и критеријума преузетих из других планова и програма, стања животне средине на подручју плана, разматраних питања и проблема животне средине у плану, као и у плановима са ширег планског подручја, и услова, мишљења и сугестија заинтересованих органа и организација

2.8.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене

Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување и унапређење стања животне средине, у односу на постојеће стање и планиран развој, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју подручја.

Стратешка процена као интегрални део предметног Плана детаљне регулације подржава опште циљеве постављене плановима вишег реда:

1. Заштита ваздуха, воде и земљишта од загађења
2. Адекватан третман чврстог отпада и отпадних вода
3. Комунално и инфраструктурно опремање подручја
4. Очување и унапређење животне средине на подручју Плана детаљне регулације
5. Заштита здравља становништва у границама Плана и у окружењу
6. Плански и контролисани развој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине
7. Поштовање планских мера, мера заштите животне средине, правила уређења и грађења
8. Повећање обима инвестиција за заштиту животне средине

Посебни циљеви Стратешке процене произилазе из анализе стања, проблема, ограничења потенцијала планираног простора, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине.

Еколошки одговорно коришћење простора које обухвата План представља значајан потенцијал за одрживи развој овог подручја.

Као **посебни циљеви** издвојени су :

- очување и унапређење квалитета ваздуха
- очување и унапређење квалитета вода
- развој водоводне и канализационе мреже и обезбеђивање пречишћавања отпадних вода (фекалних, загађених атмосферских)
- смањење загађивања земљишта

- подстицање економског развоја и повећања запослености
- унапређење система прикупљања, третмана и одлагања чврстог отпада
- очување биодиверзитета - избећи неповратне губитке
- ублажити негативан утицај развоја на деградацију предела
- развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке)

2.8.2 Индикатори стратешке процене

На основу дефинисаних посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора, валидних за оцену планских решења са становишта могућих негативних утицаја на животну средину, као и за утврђивање мера превенције и мера смањења неповољних утицаја. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Као инструменат за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова животне средине, као и сагледавање последица, индикатори су неопходни као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Имајући у виду обухват Плана, планиране садржаје, постојеће стање животне средине и дефинисане посебне циљеве Стратешке процене, извршен је избор индикатора, при чему се обрађивач стратешке процене утицаја ослонио на индикаторе УН за одрживи развој и индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине.

Табела бр. 2: Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора

ед. бр. ЦСП	Циљеви СПУ	Индикатори
1	Емисије загађујућих материја не превазилази доувољене вредности	Емисије честица SO ₂ , NO ₂ , CO ₂
2	Минимална изложеност корисника загађеном ваздуху	Број дана када је прекорачена гранична вредност емисије (ГВИ) ³ за чађ, SO ₂ и NO ₂
3	Смањење ризика по нарушавање квалитета подземних вода – пречишћавање отпадних вода	Кисеонички параметри (Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК ₅ и хемијска потрошња кисеоника)
5	Смањење ризика од загађивања земљишта	% загађених површина, број, локације безусловних сметлишта и процењена количина неплански депонованог отпада
6	Формирање зелених заштитних појасева	Број дана са прекорачењем граничних вредности нивоа буке и квалитета ваздуха
7	Смањење ризика од изложености становништва повишеном нивоу буке	Број стамбених објеката угрожених прекомерном буком изнад прописаних граничних вредности у dB (A)
8	Безбедност становништва	Планиране мере безбедности и здравља на раду

9	Обезбеђивање инфраструктурно опремљеног и плански уређеног подручја	Инфраструктурни водови у функцији, број прикључених објеката на инфраструктуру
10	Формирање енергетски ефикасне зоне и повећање коришћења обновљивих извора енергије	Емисија CO ₂ , SO ₂ , чврстих честица, % смањења потрошње енергената
11	Увођење мониторинг система на подручју Плана	Број мерних тачака у системима мониторинга
12	Систематско прикупљање и третман чврстог отпада	Количина прикупљеног и третираног отпада

2.9 ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења на животну средину простора у обухвату Плана, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити и подизању квалитета животне средине на посматраном простору и у непосредном окружењу.

Извештајем о стратешкој процени разматрају се питања и проблеми везани за заштиту животне средине, а који се односе на:

- утицај постојећих и планираних активности на природне ресурсе – воду, ваздух и земљиште;
- утицај постојеће и планиране инфраструктуре на животну средину;
- мере и услове заштите животне средине са освртом на потенцијалне загађиваче.
- процесу одлучивања и усаглашавања планских решења и у поступку стратешке процене, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, вредновани су следећи аспекти:
- природне карактеристике, постојеће стање и услови у простору;
- створене вредности, постојећа намена простора и досадашњи начин коришћења природних ресурса, као и планирано уређење дефинисано планским решењима;
- стање комуналне опремљености и уређености простора у обухвату Плана;
- стање и статус природних и културних добара;
- услови надлежних институција, добијени у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- циљеви планског документа вишег хијерархијског нивоа и циљеви предметног планског документа.

Проблем заштите животне средине је данас један од прворазредних друштвених задатака. Данас присутне негативне последице углавном су последица погрешно планиране изградње насеља и индустријских комплекса, саобраћајних система, неконтролисане и неадекватне употребе енергије, као и непознавања основних законитости из домена животне средине. У оквирима изнетих ставова промене које су последица прилагођавања природе потребама човека могу бити онакве какве он очекује, али могу бити, и често јесу, сасвим неповољне и за њега самог. Скуп таквих промена за собом повлачи врло сложене последице, које у принципу имају повратно деловање на иницијаторе промена, доводећи тако до нових стања и нових последица.

Циљ израде стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквири не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

2.9.1 . Приказ варијанти решења

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то:

- (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана;
- (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи;

Варијантна решења Плана детаљне регулације за проивно радну целину у Косанчићу представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћења различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За планове који имају већи степен неизвесности реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана. У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у плану детаљне регулације у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални” у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички” у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички”, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно.

1. Реализацијом Плана детаљне регулације, тј. усвајањем и спровођењем предложених планских решења ће се постићи више позитивних утицаја, и то:

- заустављање даље деградације животне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења ресурса;
- постизање рационалне организације, уређења и заштите простора.
- обезбеђивање квалитетне животне средине - заштита вода уз примену интегралног приступа у управљању и коришћењу водних ресурса, потпуна заштита квалитета подземних вода, заштита земљишта уз интегрални однос у планирању и управљању земљишним ресурсима, заштита и очување квалитета ваздуха.
- предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања;
- реконструкцијом и рехабилитацијом саобраћајница повећава се квалитет простора и услови живота;
- успостављање система прикупљања, транспорта, третмана и депоновања отпада у складу са Локалним планом управљања отпадом; и
- постепено решавање постојећих проблема загађивања земљишта, подземних вода и ваздуха који су последица неадекватног депоновања.

2. Усвајањем и спровођењем предложених планских решења може проузроковати одређени број негативних утицаја на стање животне средине, као што су:

- развој саобраћајне инфраструктуре може довести до мањег повећања емисије и загађивања ваздуха и повећања нивоа буке;
- изградња објеката довешће до заузимања нових површина земљишта;
- нови број објеката доприноси и повећаном нивоу ризика од акцидената и осталих

техничко-технолошких несрећа у животној средини; и

- непоштовање прописаних мера заштите животне средине проузроковало би деградацију основних медијума животне средине.

3. Са друге стране, неусвајање предложених планских решења може проузроковати више негативних утицаја на квалитет постојећег стања животне средине на предметном подручју, па чак и угрожавања општих санитарних услова, и то:

- могућност загађења подземних вода услед неизграђености саобраћајних канала уз постојеће саобраћајнице и канализационе инфраструктуре;
- могућност загађења земљишта лошег утицаја саобраћаја, депонија, и примена агротехничких мера у пољопривреди - пестициди и хербициди;
- одлагање чврстог комуналног отпада које није у складу са еколошким принципима и могућност формирања спонтано насталих нехигијенских сметлишта;
- даље одржавање несанитарних септичких јама, чиме се индиректно угрожава квалитет подземних вода;
- загађивање ваздуха нерегулисаним мерама градње уз саобраћајницу без заштитног појаса, као и из система за грејање и индивидуалних ложишта
- нерационална потрошња горива и слаба енергетска ефикасност.;
- нехигијенско депоновање отпада што се манифестује великим еколошким проблемима по питању загађивања земљишта, подземних и површинских вода и ваздуха.

Табела 3. Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Р.бр.	Циљ стратешке процене	Варијантно решење бр.1 (план се не реализује)	Варијантно решење бр.2 (план се реализује)
1.	Смањење емисије полутаната и смањење емисије угљеникових оксида	?	М
2.	Смањити степен изложености корисника загађеном ваздуху	?	М
3.	Унапређења квалитета подземних вода – пречишћавање отпадних вода,	-	+
4.	Смањење загађивања земљишта	-	+
5.	Формирање зелених заштитних појасева	-	+
6.	Смањење изложености становништва повишеном нивоу буке	?	0
7.	Обезбедити безбедност становништва	-	М
8.	Обезбедити инфраструктурно опремање планског подручја	-	+
9.	Унапређење енергетске ефикасности и повећање коришћења обновљивих извора енергије	?	+
10.	Унапређење мониторинг система	-	+/М
11.	Унапређење система прикупљања и третмана чврстог отпада	-	+

- + позитиван тренд (унапређење ж.средине)
- - негативни тренд (деградација ж.средине)
- 0-без значајних промена,
- ?- непознат,
- М - уз мере заштите/компензације, могућ позитиван тренд.

2.9.2. Разлози за избор најповољнијег решења

На основу одредби члана 15. Закона, пореде се варијанте решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Варијантна решења су поређена према циљевима стратешке процене и секторима у плану. Варијанта 1 се односи на неусвајање плана (а самим тим и неспровођење плана) је неповољније са свих аспеката. Варијанта 2 се односи на усвајање и спровођење плана уз подршку стратегија, планова и програма. У варијанти 1 да се план детаљне регулације не донесе и да се развој одвија стихијски могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора/активности и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. Истовремено, процењени варијантни утицаји са собом носе и одређени степен ентропије који није могуће са прецизношћу предвидети. У варијанти 2 да се План детаљне регулације имплементира уз подршку примена других стратегија, планова и програма могу се очекивати позитивни ефекти у сваком сектору/активности, који отклањају већину негативних тенденција у развоју, у случају да План не би имплементирао.

У овој варијанти могу се јавити и појединачни негативни ефекти, али само на извору, повремених и тренутног карактера.

Приказ варијантног решења не усвајања Плана детаљне регулације за производно-радну целину у насељу Косанчић

Плански документ представља основни инструмент управљања простором. Недостатак Плана значи недостатак адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово контролисано коришћење.

ВАРИЈАНТА 1. – НЕСПРОВОЂЕЊЕ ПДР-а – ТЗВ. "СЦЕНАРИО НУЛТОГ РАЗВОЈА"

Нереализовање ПДР-а доводи до деградације животне средине, односно приказане су следеће могуће активности по секторима:

У области пољопривредног земљишта и пољопривреде:

- загађење земљишта неконтролисаним применом агротехничких средстава и штетним утицајима непланских активности;
- деградирање земљишта и запустање пољопривредног земљишта; нефункционална искоришћеност простора;

У области становништва и насеља:

- нефункционална насеља,
- неуравнотежени развој са неуједначеним притисцима на животну средину;
- немогућност побољшања квалитета живота

У области привреде:

- неуравнотежен развој подручја;
- недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;
- недовољно развијене активности комплементарне заштити животне средине (рационална пољопривредна производња итд.);

У области инфраструктурних система:

- пропадање саобраћајне инфраструктуре;
- релативно лоша саобраћајна повезаност са суседним подручјима; непостојање

комуналне мреже;

У области управљања отпадом:

- непостојање организованог сакупљања отпада у МЗ Косанчић;
- настављање штетног утицаја постојећег проблема депоновања отпада;
- опасност од поновног формирања дивље депоније на територији планског обухвата;

У области мониторинга и инвестирања у заштиту животне средине:

- неразвијен систем мониторинга, застарели подаци и непостојање катастра загађивача;
- - недовољан број запослених на заштити животне средине у Општини;
- недовољна средства уложена у програме заштите животне средине обзиром на степен загађености;

Приказ варијантног решења усвајања и имплементације Плана детаљне регулације за производно – радну целину у насељу Косанчић

ВАРИЈАНТА 2. – РЕАЛИЗАЦИЈА ПДР-а

У области пољопривредног земљишта и пољопривреде:

- рационално проширење пољопривредног земљишта на рачун неуређеног зеленила; контрола загађења услед примене агротехничких средстава;
- развитак органске пољопривреде и дисконтинуитет са "сваштарењем", специјализација и брендирање пољопривредних производа;
- образовање пољопривредника за примену савремених агротехничких поступака и рационално управљање расположивим ресурсима.

У области становништва и насеља:

- стимулисање развоја подручја планског обухвата и саме МЗ Косанчић унапређењем квалитета живота (становане, инфраструктура, јавне службе, услуге);
- ангажовање незапослене радне снаге, специјализација пољопривреде и обука кадрова за раду складиштима, хладњачама, пушницама...;

У области привреде:

- подстицање привредне производње и квалитета робно транспортних услуга стварањем услова за уравнотежену индустријску производњу;
- формирање и развој полу-прерађивачке и прерађивачке зоне;

У области инфраструктурних система:

- решавање проблема водоснабдевања и проблема одвођења и третмана отпадних вода;
- дефинисање правила и начина евакуације атмосферских вода са јавних и осталих површина;
- реконструкција, модернизација и доградња саобраћајница, саобраћајних површина (мрежа и објеката);
- контрола саобраћаја и превенција коришћења технички неисправних возила и повећање безбедности у саобраћају и превенција акцидената;

- реконструкција, усаглашавање и развијање дистрибутивне електроенергетске и телекомуникационе мреже и објекта;

У области управљања отпадом:

- укључивање МЗ Косанчић у општински систем прикупљања отпада; дефинисање локације прикупљања сеоског и пољопривредног отпада;
- конституисање техничко-технолошки и хигијенски комплетних канализационих система повезаних са реципијентом како би се лоцирало и димензионисало јединствено постројење за пречишћавање отпадних вода;
- изградња и ревитализација инсталација за третман отпадних вода;

У области мониторинга и инвестирања у заштиту животне средине:

- развијање система мониторинга и катастра загађивача;
- стварање услова за веће улагање у програме заштите животне средине;

На основу претходне анализе и процене варијантних решења, може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објекта и активности на планском подручју. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

У конкретном случају не постоји могућност јављања кумулативних и синергијских ефеката у изворном смислу тог појма, тако да није даље вршена анализа.

3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА И ПРЕДВИЂЕНЕ МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

3.1 Карактеристике утицаја и критеријуми за оцењивање

У оквиру стратешке процене утицаја извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину, који су дати у следећој табели. Евалуација утицаја вршена је са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Прилога I Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узете следеће карактеристике утицаја:

1. Врста утицаја
2. Вероватноћа да се утицај појави
3. Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту Плана: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта Плана)
4. Учесталост утицаја
5. Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана, како је приказано у

следећој табели.

Значај утицаја процењен је у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус на позитивне промене, како је приказано у следећој табели. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела бр4.: Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	О п и с
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема утицаја или	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	1 +	Мањи позитивни утицај
Повољан	2 +	Већи позитиван утицај
Врло	3 +	Јак позитиван утицај

Циљ израде стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење. Да би се постављени циљ остварио, потребно је сагледати Планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

Табела 5. Матрице процене утицаја

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	Процена могућег утицаја		
	Значајан	Мали	Нема
Планирана намена површина			0
Правила уређења и грађења		1+	
Планирана саобраћајна инфраструктура			0
Планирана изградња канализационе и атмосферске мреже	2+		
Планирана електроенергетска инфраструктура			0
Планирана Телекомуникациона инфраструктура			0
Планирана Термоенергетска инфраструктура			0
Прикупљање и одлагање чврстог отпада			0
Планирано зеленило и зелене површине	2+		

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво Плана детаљне регулације може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у плану на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у оквиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа

неопходног за добијање грађевинске дозволе.

У стратешкој процени, акценат је стављен на анализу свих планских решења и препознавање оних која ће у одређеној мери угрозити квалитет елемената животне средине у фази реализације плана, затим у изради планова детаљне регулације или, пак, урбанистичких пројеката за појединачне објекте. У том контексту, у Извештају се анализирају могући утицаји планираних активности на чиниоце животне средине – ваздух, воду и земљиште и дефинишу се планске мере заштите које ће потенцијална загађења довести на ниво прихватљивости, односно у границе које су дефинисане законском регулативом (граничне вредности емисије и имисије загађујућих материја у ваздуху, максимално дозвољене концентрације загађујућих материја у водама и земљишту, дозвољени ниво буке и др).

Концепција организације и уређивања простора у обухвату Плана детаљне регулације заснована је на развојним потенцијалима и ограничењима простора, у оквиру којих су предложена планска решења, настала као последица тражења одговора на текућа питања и проблеме просторног развоја овог подручја.

3.2 Опис мера за ограничење негативног утицаја

Стратешком проценом су вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Плана и предложене су превентивне мере за смањење негативних утицаја на животну средину, које су уграђене и у плански документ.

У смислу превентивних мера, инвеститори су обавезни да за све објекте који могу имати негативног утицаја на животну средину, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, израде Студију о процени утицаја на животну средину. Поред наведене Уредбе, област процене утицаја пројеката је регулисана и Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину, као и другим прописима из ове области.

Изградња објеката, извођење радова и других активности, могу се вршити под условом да се тиме не изазову трајна оштећења, загађивање или на други начин деградирање животне средине, те је за све садржаје обавезна примена мера заштите ваздуха, заштита од буке, заштита воде, земљишта, примена услова управљања отпадом, као и мера заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација, у складу са законом и овим планским документом.

Услови који се односе на све садржаје на простору у обухвату Плана подразумевају обавезну примену општих и посебних санитарних мера и услова предвиђених законом и другим прописима, којима се уређују послови санитарног надзора, као и прибављених услова надлежних органа и организација.

3.2.1 Мере заштите ваздуха

- инсистирати на коришћењу гаса и алтернативних горива (биогаз и др.), у свим возилима друмског саобраћаја
- унапређење квалитета ваздуха обезбедити даљим развојем заснованом на рационалнијој употреби енергије и повећању енергетске ефикасности
- спречити градњу објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл..
- успоставити систем мониторинга квалитета ваздуха на територији Плана

- обавезан је мониторинг утицаја загађености ваздуха на здравље становништва
- обавезна је доступност резултата испитивања и праћења стања квалитета ваздуха
- редовно информисање јавности и надлежних институција, у складу са важећим Законом
- израдити локални регистар извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине,
- дуж државног пута планирати подизање континуалног ивичног линеарног зеленила, уз могућност формирања линеарних ивичних травњака и за озелењавање користити оне врсте које поседују већу способност апсорпције штетних издувних гасова.

3.2.2 Мере заштите воде

- обавезна је изградња водоводне мреже изграђене од од полиетиленских цеви минималног пречника Ø 110 mm, која ће бити прикључена на планирану водоводну мрежу села Косанчић,
- при изградњи водоводне мреже обавезно примењивати важеће законске норме и прописе обавезна је изградња канализационих система за санитарне и атмосферске воде,
- обавезна је континуирана контрола квалитета воде за пиће,
- обавезна је изградња канализационих система за санитарне и атмосферске воде
- избор материјала за изградњу канализације извршити у складу са обавезом да се спречи свака могућност неконтролисаног изливања отпадних вода у околни простор, што подразумева адекватну отпорност цевовода и прикључака на све механичке и хемијске утицаје, укључујући и компоненту обезбеђења одговарајуће флексибилности, а због могуће геотехничке повредљивости геолошке средине у подлози цевовода (слегање, течење, клижење, бубрење материјала и др.);
- до изградње канализационе мреже отпадне воде се скупљају у водонепропусне септичке јаме,
- загађене-зауљене кишне воде (са саобраћајних површина са стационарним саобраћајем и паркинга), морају се посебно канализовати, спровести кроз таложнике за механичке нечистоће и сепараторе уља и бензина, а тек потом упустити у реципијенте, с тим да се не угрози квалитет површинских и подземних вода прописаних Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 67/11 и 48/12) и Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 35/11),
- квалитет отпадних вода које се испуштају у канализациони систем мора да одговара Правилнику о техничким и санитарним условима за испуштање отпадних вода у градску канализацију,
- неопходно је применити принцип “загађивач плаћа” у процесу приватизације, власници на време морају да знају све економске последице на том плану (улагање у заштитне системе за пречишћавање) или плаћање надокнаде које морају да буду веће од ефективних трошкова пречишћавања отпадних вода;
- неопходна је едукација становништва и потрошача ради смањења примарног загађења, увођењем контроле квалитета воде за пиће из локалних изворишта од стране стручних служби.

3.2.3 Мере заштите земљишта

- забрањено је испуштање и одлагање опасних и штетних материја на пољопривредном земљишту ,
- ограничити на најмању могућу меру коришћење и фрагментацију квалитетног пољопривредног земљишта за непољопривредне намене, у првом реду заштитом од трајног губитка изградњом објеката и инфраструктуре,
- обавезно јеспровести систематско праћење квалитета земљишта: праћење концентрације тешких метала у земљишту и праћење концентрације азота у земљишту,
- обавезно је контролисати употребу пестицида, ограничавање употребе хербицида и вештачких ђубрива- едукацијом пољопривредних произвођача о утицајима пољопривреде на животну средину и предностима производње еколошки безбедне хране на бази органске пољопривреде,
- изградњом канализације на предметном простору смањиће се опасност од потенцијалног загађивања тла и подземних вода од стране планираних намена;
- обавезно је прописивање изградње водонепропусних септичких јама до изградње канализационе инфраструктуре,
- неопходно је при извођењу земљаних радова на ископу терена (приликом, изградње објеката за складиштење, сушење, паковање и прераду пољопривредних производа) применити таква решења и мере који ће се обезбедити услови за очување стабилности терена. Земљаним радовима на засецању, усецању и укопавању, не сме се угрозити стабилност тла, нити изазвати инжењерско-геолошки процеси, односно процеси ерозије терена под нагибом. У случају да у току извођења грађевинских радова и приликом експлоатације објекта дође до појаве ерозије земљишта са околних падина, Инвеститор је у обавези да хитно предузме одговарајуће антиерозивне мере,
- ископани материјал, хумус, земљу, стенски материјал, вишкове грађевинског материјала, камена, и сл., привремено депоновати на за то унапред предвиђене локације на предметној парцели. Исте заштити од спирања и касније користити за радове на санацији терена. Предвидети да одлагалиште вишка материјала мора бити на непропусној подлози, а не на тлу/земљишту. Неискоришћени ископани материјал, као и вишкове грађевинског материјала, евакуисати на локацију, коју одреди надлежна комунална служба,
- обавезно је постављање контејнера за комунални и грађевински отпад (шут, земљу и други отпадни материјал), за чију ће периодичну евакуацију бити надлежна општинска комунална служба,
- обавезна је санација и рекултивација свих деградираних површина, локација и објеката који не задовољавају санитарно-еколошке стандарде,
- редовним одржавањем партерног зеленила и слободних необрађених површина сузбијати и контролисати амброзију,
- забрањене је уношење алохтоних врста,
- предлаже се коришћење ЛЕД светиљки као еколошки прихватљивијих светиљки у јавној расвети,
- забрањено је неконтролисано депоновање свих врста отпада,
- обезбедити услове за спречавање стварања "дивљих" депонија.

3.2.4 Мере за управљање отпадом

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- обавезна је примена Плана управљања отпадом општине Бојник који се односи на подручје Плана детаљне регулације,
- обавезно је укључивање планског подручја као и читаве МЗ Косанчић у систем сакупљања, одвожења и депоновања отпада,
- потенцирати и стимулисати разврставања комуналног отпада од стране локалног становништва на месту одлагања,
- обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног одношења отпада,
- неопходно је дефинисати позиције канти од 120л или контејнера од 1,1m² за одлагање чврстог отпада,
- неопходно је решити проблем одлагања пољопривредног отпада.

3.2.5 Мере заштите од буке

Бука је, физички посматрано, емитована енергија која се преноси таласима кроз ваздух. Људско ухо другачије препознаје, код истог нивоа буке, ниске фреквенције од високих. Високе фреквенције код истог нивоа буке више сметају. Мерење и вредновање јачине буке прилагођено је функцији човечјег чула слуха. Јачина буке се мери у децибелима, односима логаритама вредности датог нивоа буке и нивоа буке на прагу чујности (dB) и редукује на еквивалентну фреквенцију (A) – dB(A).

Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

С обзиром да планско подручје није угрожено повећаним нивоом комуналне буке, основне мере заштите од њеног неповољног дејства односе се поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима приликом изградње робно-царинског терминала, путничко-царинског терминала, саобраћајница и паркинг простора.

Прекомерна бука, углавном од моторних возила може се знатно смањити подизањем заштитног зеленила и убрзањем протока возила, односно ефикасном организацијом реда свих служби на граничном прелазу.

Највиши нивои буке утврђени су Правилником о методологији за одређивање акустичних зона („Сл.гласник РС“ бр.72/10). Граничне вредности индикатора буке дате су у наредној табели, а прописани Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр.75/2010). Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче од свих извора буке на посматраној локацији.

Табела бр.6 – Критеријуми за заштиту од буке

Зоне	Опис акустичке зоне	Допуштени нивои спољашње Leq (dBA)	
		Дан	Ноћ
I	Чисто стамбена подручја	55	45
II	Пословно-стамбена подручја	60	50
III	Дуж магистралне и регионалних саобраћајница	65	55
IV	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	70	70
		На граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи	

3.2.6 Заштита од атмосферских непогода

Основне заштитне мере против ветрова – олуја су превентивне, јер од њиховог правилног и благовременог извршења у многоструку ће зависити ефикасност оперативних мера. Грађевинско техничке мере се базирају на елементима ојачања, било при изградњи самих објеката или изградом нових.

Дендролошка мера се примењује како за постојеће објекте тако и за објекте предвиђене за градњу. Планским засађивањем високог дрвећа у одређеном распореду и ширини појаса, постижу се врло добри резултати од заштите ветра.

Топографске мере се примењују за насеља и објекте који треба да се граде. Зато је потребно да се добро простудира конфигурација терена (испупчења, удубљења, надморска висина и сл.).

Метеоролошке мере као и услови треба да одиграју значајну улогу при одређивању локације за нове објекте. Зона ветра, јачина, временски периоди појављивања ветра у току годишњег доба и сл. су веома важни подаци, јер ветар посредним путем може да изазове велике штете (стварање наноса или лавина ако има снега).

Исто тако као важна мера је и систематско праћење наилазак ветра и благовремено упозоравање становништва о надоласцима опасностима како би се оно заштитило на време.

Услови заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и евидентираних културних добара

Неопходно је изградити Студију којом би биле обухваћене следеће активности:

- Истраживање података, прикупљање документације и валоризација споменичких вредности непокретних културних добара;
- Дефинисање граница заштите и заштићене околине;
- Утврђивање посебних услова заштите за сваки појединачни локалитет са дефинисањем граница заштите и заштићене околине.

Општи услови заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и евидентираних културних добара:

- На археолошким локалитетима није дозвољено планирање никакве градње, осим ако се то изричито одобри посебним условима;
- На заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини није дозвољено извођење било каквих радова, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе;
- Непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту могу се

користити у својој изворној или одговарајућој намени, на начин који неће ни у чему угрозити њихова основна споменичка својства;

- Непокретна културна добра и добра под претходном заштитом не смеју се користити у сврхе које нису у складу са њиховом природом, наменом и значајем, или на начин који може довести до њиховог оштећења;
- Власник, корисник или други субјект који по било ком основу располаже непокретним културним добром, или добром под претходном заштитом дужан је да га чува и одржава с пажњом тако да не дође до оштећења или уништења његових споменичких својстава. Није дозвољено да се руши, раскопава, преправља, презиђује, прерађује или да се изводе било какви други радови који могу променити изглед и вредност културног добра без претходно прибављених услова сагласности надлежног Завода;
- Завод за заштиту споменика културе посебним правним актом утврђује конкретне услове чувања, коришћења и одржавања, као и услове за предузимање конкретних мера заштите за свако појединачно непокретно културно добро или добро под претходном заштитом. Акт о мерама техничке заштите, који прописује надлежни Завод, прибавља се пре израде Локацијеске дозволе. Пројектна документације доставља се надлежном заводу на сагласност.

3.2.7 Мере заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и евидентираних културних добара :

- Уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- Инвеститор објекта дужан је да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту које се открије приликом изградње инвестиционог објекта – до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите;
- Сопственик, корисник и други субјекти који располажу непокретним културним добрима, неопходно је да сваком заштићеном објекту посвећују пуну пажњу, прибављајући и спроводећи посебне услове и мере заштите од надлежног Завода за заштиту споменика културе Ниш, при ма каквим интервенцијама у складу са Законом;
- Неопходно је елиминисање планираних и реализованих интервенција у простору, које директно или индиректно угрожавају споменичке вредности, али и на све реализоване или планиране неадекватне и непожељне интервенције на појединим заштићеним објектима;
- Обавезно је успостављање хармоничног просторног склада у амбијентима са споменичким вредностима, пројектовањем у контексту, ослањањем на споменичке вредности наслеђа у окружењу и другим методама које доприносе остваривању виших домета и унапређењу градитељског стваралаштва у обухваћеном простору.

3.2.8 Заштита од нејонизујућег зрачења

Обухвата услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, услове коришћења извора нејонизујућих зрачења и представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора.

По природи технолошког процеса, у току редовног рада, у трафостаницама и преносним системима (кабловима под напоном), постоје електрична и магнетна поља као вид

нејонизујућег зрачења, које се стварају провођењем наизменичне електричне струје у надземни проводницима, а зависе од висине напона, јачине струје и растојања. Такође, ова зрачења се могу јавити и у антенским стубовима и репетиторима мобилне телефоније. Приликом избора локације и технологије ових објеката, потребно је евентуално нејонизујуће (електромагнетно зрачење) свести на минимум, избором најповољнијих и најсавременијих технологија, а у складу са прописима.

По међународним стандардима прописани су следећи критеријуми:

- дозвољена ефективна вредност електричног поља унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којем може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $K_{eff} = 10 \text{ kV/m}$,
- дозвољена ефективна вредност магнетне индукције унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којој може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $B_{eff} = 500 \text{ } \mu\text{T}$.

Посебне мере из домена заштите од нејонизујућег зрачења су:

- За објекте трафостаница и преносне мреже који представљају изворе нејонизујућег зрачења нискофреквентног електромагнетног поља од посебног интереса, као и изворе високофреквентног електромагнетног поља треба обезбедити да у зонама повећане осетљивости буду испоштована базична ограничења изложености становништва,
- електричним, магнетским и електромагнетским пољима, према Правилнику о границама излагања нејонизујућим зрачењима.
- циљу заштите од нејонизујућег зрачења није дозвољено планирање и постављање уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима: болница, породилишта, дечијих вртића, школа, простора дечијих игралишта.

Антенски системи базних станица мобилне телефоније у зонама повећане осетљивости, могу се постављати на стамбеним и другим објектима на антенским стубовима под условом да:

- се поставља на крову највишег објекта у окружењу,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу износи најмање 30м,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбених објеката у окружењу може бити мања од 30м, искључиво када је висинска разлика између базне антене и кровне површине објекта у окружењу износи најмање 10м.

При избору локације за постављање антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир следеће:

- могућност постављања антенских система на постојећим антенским стубовима других оператера, грађевинама попут димњака топлана, водоторњева, стубова са рефлекторима, телевизијских стубова и сл.,
- неопходност поштовања постојећих природних обележја локација и пејзажа, избегавати просторе излетишта, заштићена природна добра, заштићене културно-историјске целине, парковске површине и сл.

Инвеститор је дужан да се обрати надлежном органу за заштиту животне средине који ће утврдити потребу израде Студије о процени утицаја.

4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

Законски основ у складу са одредбама члана 16. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима. Смернице обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на нижим хијерархијском нивоу.

Стратешка процена утицаја на животну средину ради се за следеће стратешке документе:

- просторне планове општина/градова
- секторске програме и планове којима се планира развој у општинама.

При изради стратешке процене за наведене документе процењују се утицаји стратешки значајних решења и концепата на животну средину, у складу са врстом и нивоом детаљности сваког документа.

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину прописана је обавеза израде стратешке процене утицаја на животну средину за урбанистичке планове (члан 5., став 1.) За планове којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана ако постоји могућност појаве значајних утицаја, што се утврђује према критеријумима датим у Прилогу 1. Закона (став 2. истог члана).

Обзиром да се ради о Плану детаљне регулације најнижем плану у хијерархији просторних и урбанистичких планова, не предвиђа се даља разрада и израда стратешких процена. План детаљне регулације за производно – радну целину у Косанчићу за КП бр.633 и 1312/1 КО Косанчић је плански основ за издавање локацијских услова (или другог акта у складу са законом) за јавне саобраћајне површине и изградњу техничке инфраструктуре у планираној регулацији саобраћајница. Локацијски услови и информација о локацији се издају на основу Плана детаљне регулације и издаје је надлежни општински орган у складу са одредбама Плана. Грађевинска дозвола се издаје у складу са законском регулативом на основу техничке документације у складу са одредбама Плана.

Носилац пројекта је, у складу са чланом 8. Закона о процени утицаја, у обавези да се обрати надлежном општинском органу са захтевом о одређивању потребе израде Студије процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11), Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 69/2005), и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08).

Процена утицаја на животну средину обавезна је за све пројекте потенцијалне изворе загађивања животне средине и угрожавања њеног квалитета и капацитета.

Студија о процени утицаја је саставни део документације потребне за исхођивање дозволе или одобрења за извођење пројекта (изградња, промена технологије, промена делатности и остале активности у простору);

5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Основни циљ Програма за праћење стања животне средине (мониторинг) је обезбеђивање услова за праћење утицаја на животну средину дефинисаних стратешком проценом, односно непосредно праћење реализације планских решења, као и остваривање услова и мера заштите.

Законом је омогућено да Програм мониторинга за потребе стратешке процене утицаја на животну средину буде саставни део "постојећег" мониторинга. Како не постоји установљен систем мониторинга за територију општине, у оквиру ПДР-а, а и у оквиру других докумената указује се на значај установљављања система праћења. У том смислу, за потребе овог извештаја, даје се концептуални оквир за конституисање интегралног програма мониторинга, који би требало да буде саставни део мониторинга за територију планског подручја и утицајног подручја (гравитационих зона), односно делова суседних општина и округа.

У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- квалитета ваздуха ;
- квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- земљишта;
- третмана отпада;
- заштите од буке.

Методологија, учесталост мерења, непосредне обавезе надлежних органа и друга питања везана за мониторинг за оне активности и постројења који могу имати негативне утицаје на животну средину дефинишу се проценама утицаја на животну средину и интегрисаном дозволом, односно појединачним програмима и пројектима који чине интегрални систем мониторинга општине. Посебно је важно да интерни мониторинг појединачних привредних капацитета буде у функцији екстерног мониторинга и доступан јавности.

Према Закону о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр.135/04 и 36/09), јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима. Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине били би:

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача, и
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине.

Законски оквир

Систем праћења стања животне средине (ваздух, вода, земљиште, опасне, отпадне и штетне материје, бука) успостављен је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине ("Сл.гласник РС" бр.135/04, 36/09 и 72/09)
- Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 10/2013)
- Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10)
- Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије и критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података ("Сл. гласник СРС", бр.54/92, 30/99,19/06);
- Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Сл. гласник РС", бр.30/97, 35/97);
- Законом о водама ("Сл.гласник РС" бр. 30/10),
- Правилником о опасним материјама у водама ("Сл. гласник СРС", бр. 31/82, 46/91);
- Правилником о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Сл.гласник СРС", бр. 47/83, 13/84)
- Уредбом о класификацији вода ("Сл.гласник СРС" бр. 5/68);
- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање ("Сл. гласник РС", бр. 23/94)
- Законом о пољопривредном земљишту ("Сл.гласник РС" бр. 62/06, 65/08 и 41/09),
- Законом о поступању са отпадним материјама (Сл. гласник РС бр. 25/96, 26/96-испр. и 101/2005),
- Правилником о начину поступања са отпаcima који имају својства опасних материја ("Сл. гласник РС", бр. 12/95);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху ("Сл. гласник РС", бр. 71/10 и 6/11 – исправка);
- Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр.67/11 и 48/12)
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр.50/12);
- Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС“, бр. 88/10);
- Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр.36/09 и 88/10);
- Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС“, бр.92/10).

Мониторинг систем за контролу квалитета ваздуха

Проучавање и праћење квалитета ваздуха има за циљ контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Контрола квалитета ваздуха се остварује системским мерењем имисије, праћењем и истраживањем утицаја квалитета ваздуха на животну средину и извештавањем о резултатима мерења, праћења и истраживања. Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије и критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података ("Сл. гласник РС", бр. 54/92, 30/99, 19/06), дате су смернице истраживања, праћења и утврђивања општег стања загађености ваздуха у насељеним местима и ненасељеним подручјима. На основу обављених анализа утврђује се стање и трендови на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха.

Правилником је дефинисан квалитет ваздуха на основу добијених дуготрајних (просечних) и краткотрајних (високих) вредности загађености ваздуха различитим полутантима. Наведеним Правилником утврђене су загађујуће материје за које се обавља систематско и континуално праћење, при чему је посебан акценат стављен на типичне загађујуће материје.

Загађивач мора да планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга емисије, као и за друга мерења и праћења утицаја својих активности на животну средину. Мерење емисије обезбеђује се на основу Правилника о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података.

Мониторинг систем за контролу квалитета земљишта

Обзиром да у планском решењу није предвиђено пољопривредно земљиште у циљу обављања пољопривредне производње не предвиђа се испитивање пољопривредног земљишта, у смислу плодности и присуства опасних и штетних материја, као и испитивање воде за наводњавање.

Мониторинг буке

Ниво буке у животној средини се контролише системским мерењем буке које обезбеђује град. Мерење буке могу да обављају овлашћене стручне организације у складу са Правилником о дозвољеном нивоу буке у животној средини. Истим Правилником прописани су највиши дозвољени нивои буке у насељеним и ненасељеним подручјима.

Права и обавезе надлежних органа

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, она произилазе из Закона о заштити животне средине, односно чланова 69 и 78 овог Закона. Према наведеним члановима, права и обавезе надлежних органа су:

- a. Влада доноси програм мониторинга за период од две године,
- b. Јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе,
- c. Република и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга,
- d. Влада утврђује критеријуме за одређивање броја места и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и

њиховог праћења, рокове и начин достављања података.

е. Мониторинг може да обавља само овлашћена организација. Министарство прописује ближе услове које мора да испуњава овлашћена организација и одређује овлашћену организацију по претходно прибављеној сагласности министра надлежног за одређену област.

ф. Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимања узорка, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података,

г. Државни органи, односно организације и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин,

н. Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност,

и. Информациони систем води Агенција за заштиту животне средине,

ј. Министар прописује методологију за израду интегралног катастра загађивача, као и врсту, начине, класификацију и рокове достављања података,

к. Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици,

л. Надлежни орган локалне самоуправе једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији,

м. Извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике и јединице локалне самоуправе.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга емисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

Програм мониторинга стања животне средине доноси локални орган власти у складу са програмом мониторинга који доноси Влада РС (Сл.гласник РС бр. 135/04). Мониторинг обавља овлашћена организација која испуњава услове за мерење датих параметара и Стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података у складу са Законом.

Власник, односно корисник постројења које емитује загађујуће материје, дужан је да у складу са законом, преко надлежног органа, организације или овлашћене организације обавља мониторинг емисије, учествује у трошковима мерења емисије у зони утицаја и по потреби прати друге утицаје своје активности. .

Систем праћења стања животне средине (ваздух, вода, земљиште, отпадне материје, опасне и штетне материје, бука) успостављен је правним оквиром:

- Законом о заштити животне средине („Сл. Гласник РС”, бр. 135/04, 36/09 72/09, 43/11);
- Законом о водама („Сл. гласник РС” бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 88/10);

- Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места, евиденцији података („Сл. гласник РС”, бр. 54/92,
- 30/99 и 13/06);
- Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евиденцији података („Сл. гласник РС”, бр. 30/97 и 35/97);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС”, бр. 31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС” бр. 47/83 и 13/84);
- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање („Сл. гласник РС”, бр. 23/94);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обрасцу извештаја о мерењу буке (Сл.гласник РС. бр.72/10).

Обавеза надлежних органа је да:

- усвоји локалну регулативу (нормативна акта) из области контроле и мониторинга стања животне средине;
- заштите постојећи биљни и животињски свет, спровођењем планских решења заштите;
- изради Програм за систематско праћење стања животне средине на територији општине Бојник у складу са важећом законском регулативом;
- обезбеди локације за постављање мерних станица и узимање узорак;
- успостави мониторинг у границама Плана и формира локалну мониторинску мрежу;
- ангажује овлашћену институцију која ће вршити континуална као и повремена мерења, а податке добијене са мерних места доставити надлежном органу локалне самоуправе;
- надлежни орган је у обавези да податке добијене праћењем стања животне средине на подручју Плана доставља Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин
- правовремено обезбеде услове за адекватан третман чврстог и течног отпада;
- спроводе све мере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација у саобраћају, на саобраћајницама (пре свега спречавање инцидентата у транспорту и претовару опасних материја, транспорту и претовару горива и сл.);
- обезбеде спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга имисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

Поступање у случају акцидентата

На планском подручју могући су акциденти у саобраћају, опасност од пожара, сеизмички ризик је у границама прихватљивог.

У случају саобраћајних акцидентата могуће су штете на самом извору, односно нема опасности на шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних,

отровних и експлозивних материјала није дозвољено у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројекта за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

У циљу заштите од пожара обавезно је примењивати следеће смернице:

Предвидети довољну ширину путева који омогућавају приступ ватрогасним возилима до сваког објекта и њихово маневрисање за време гашења пожара (Правилник о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара („сл лист СФРЈ“, бр.8/95)

Потребно је на електричним инсталацијама, опреми и уређајима а ради спречавања избијања пожара услед квара обезбедити:

- Правилан избор електро водова - електро развода и заштитних уређаја, чиме се ограничавају преносиве струје на трајно дозвољене
- Правилан избор високонапонских проводника и њихово повезивање на систем уземљења
- Правилан избор заштите од преоптерећења електричних проводника, уређаја и опреме правилним избором уређаја за заштиту од преоптерећења (осигурача) и заштитних термичких елемената, који су димензионисани према према трајној дозвољеној струјној оптеретивости електричних проводника и инсталисане опреме која је добијена, на основу једновременог оптерећења
- Удаљење електричних водова и друге електроинсталационе опреме на довољне удаљености од извора топлоте
- Правилан избор и инсталација разводних постројења (високонапонске и нисконапонске ћелије, командно разводни ормари и др.), енергетских трансформатора са припадајућом заштитном и контролном опремом, електро машинске опреме (генератор, разводни ормари)

Нове саобраћајнице, колске прилазе и платое испред објекта треба испланирати тако да се омогући приступ ватрогасним возилима до угрожених објекта и њихово маневрисање за време гашења пожара и евакуације људи

Свим објектима обезбедити приступни пут за ватрогасна возила у складу са Правилником о техничким нормативима за приступне путеве окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара („Службени лист СРЈ“, бр.8/95), по коме најудаљенија тачка коловоза није даља од 25m од габарита објекта.

У циљу заштите од земљотреса треба примењивати следеће смернице:

Ради заштите од потреса објекти морају бити реализовани и категорисани према Правилнику о техничким нормативима за изградњу објекта високоградње у сеизмичким подручјима („Сл. лист СФРЈ“, бр 31/81, 49/82, 29/83, 21/88, 52/90) а код пројектовања предвиђених надградњи и доградњи одредби „Правилника о техничким нормативима за санацију, ојачање и реконструкцију објекта високоградње оштећених земљотресом и реконструкцију и ревитализацију објекта високоградње („Сл. Лист СФРЈ“, бр. 52/85)

- обезбедити довољно слободних површина које прожимају изграђене структуре, водећи рачуна да се поштују планирани проценти изграђености парцела, системи изградње, габарити, спратност и темељење објекта;
- главне коридоре комуналне инфраструктуре треба водити дуж саобраћајница и кроз зелене површине, кроз за то планиране коридоре и на одговарајућем одстојању

6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланабилни процеси“ који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничка техника различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.

У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене, (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,
- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

Значајан проблем представљала је чињеница да у нашим условима не постоји информациони систем о животној средини, али ни о простору уопште, као ни систем показатеља (индикатора) за оцену стања животне средине и одрживог развоја. Из тог разлога, за оцену стања животне средине извршена је процена, на основу постојеће базе података, увида на терену, услова надлежних институција, постојеће просторно-планске и урбанистичке документације, природних карактеристика просторне целине, као и података студијске, пројектне и друге доступне документације.

7.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

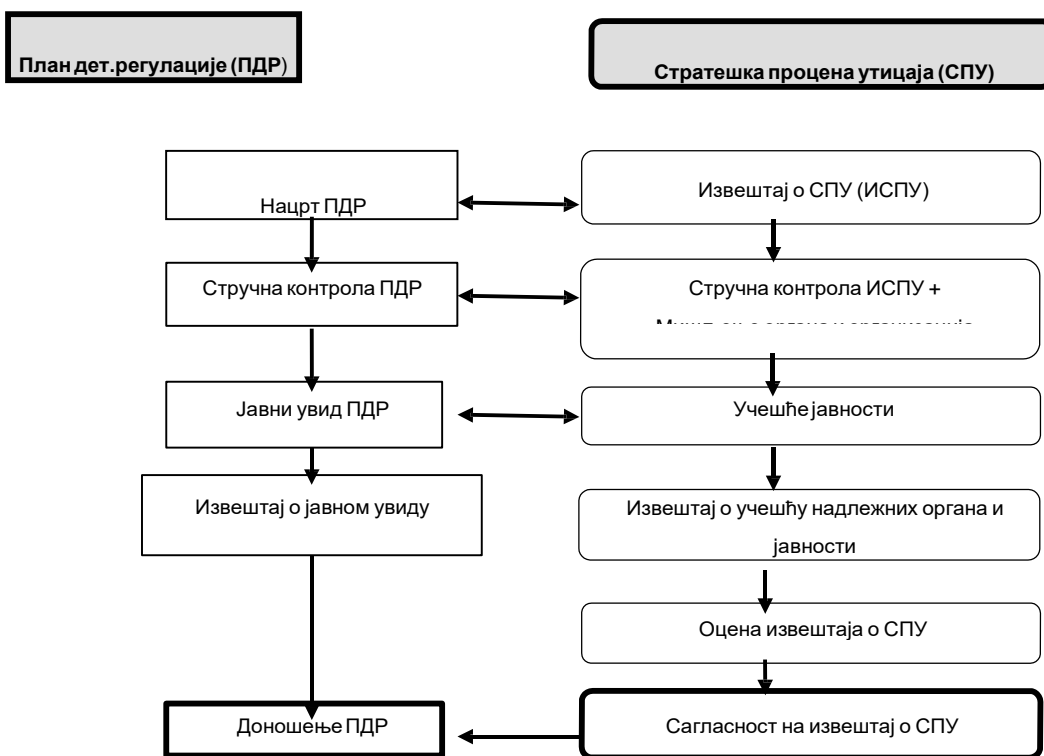
Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину. С тим у вези, неопходна је партиципација свих заинтересованих друштвених група и то инвеститора (бизнис сектора), локалне и републичке управе, становника и невладиног сектора. Међутим, за ефикасније остваривање апсолутне партиципације на свим нивоима неопходно је остваривање сталне сарадње између свих актера у процесу. Како је стратешка процена интегрисана у све фазе израде Плана детаљне регулације за производно радну целину у насељу Косанчић, то је резултирало уважавањем и укључивањем резултата до којих се дошло у току стратешке процене. Део о животној средини у свим фазама израде Плана детаљне регулације припремљен је на основу резултата стратешке процене приказаних у овом извештају.

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења Плана.

Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Планом надлежном органу на одлучивање.

Графикон1 : Схема поступка одлучивања о Извештају о СПУ

8.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Закључци о израђеном извештају о стратешкој процени (према нашем закону), односно нетехнички резиме (према европској директиви о СПУ) представљају сажетак информација датих у свим претходним поглављима. Ове информације треба да су представљене на начин разумљив јавности.

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да integriше циљеве и принципе одрживог развоја у просторним и урбанистичким плановима, уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит становништва. Значај стратешке процене утицаја на животну средину, поред осталог, огледа се у томе што:

- се заснива на начелима одрживог развоја, предострожности, интегралности и учешћа јавности,
- помаже да се провери повољност различитих планских варијанти,
- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте, на пример - кумулативни и социјални ефекти,
- утврђује одговарајући контекст за процену утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање.

Заштита животне средине у Плану детаљне регулације за производно-радну зону у насељу Косанчић разматрана је у оквиру планског документа али и у склопу Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног Плана.

Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане у оквиру Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину којим се дефинише садржина Извештаја.

На основу евалуације значаја утицаја приказаних у Плану закључује се да имплементација плана не производи стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју. Резимирајући утицаје плана на животну средину и елементе одрживог развоја може се констатовати да ће већина планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор. Мањи негативни утицаји које је могуће очекивати реализацијом планских решења су ограниченог карактера и по интензитету и по просторној размери. Планирани мониторинг животне средине омогућиће контролу утицаја планских решења на животну средину. Примена и спровођење планираних мера заштите при имплементацији Плана, изради, усвајању и имплементацији планова нижег реда, контрола и надзор над применом мера и мониторинг животне средине, представљају обавезне еколошке мере и смернице у циљу спречавања појава негативних утицаја и ефеката на животну средину у обухвату Плана.